

Leto XIX. Stev. 88

DIREKTOR »BORBE«
VLAJKO BEGOVIĆ
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
MIROSLAV VITOROVIĆ
UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA BORBA

GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOJ 16-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

DRUGI DAN BIVANIA PREDSEDNIKA TITA V TURČIJI

Predsednik Tito je položil venec v mavzoleju Kemala Atatürka - Kosilo pri predsedniku Bajaru - Sprejem šefov diplomatskih misij - Predsednik Bajar priredil banket - Danes velika vojaška parada

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)

Ankara, 13. aprila. — Danes ob 10. po tujašnjem času (ob 9. po našem) je položil predsednik Tito venec v mavzoleju Atatürka. Ob 9.45 je prišel iz Hardžija kioska, vile, kjer stanuje. Na sebi je imel temnomodro maršalsko uniformo in Red svobode. Bil je dobre volje, vever in nasmeh. Sedel je v velik reprezentativni Cadillac, avto predsednika republike Turčije, ki ga le-ta uporablja samo za najvišje goste. Avto je brez številke. Na njem sta vibrirali dve z zlatom obrobjeni jugoslovanski zastavi.

Potlej so sedli v avtomobile člani spremstva predsednika Tita: državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović, jugoslovanski veleposlanik v Ankari Mišo Pavičević, generalni tajnik predsednika republike Jože Vilfan, generalmajor Milan Zečelj, generalmajor Miloš Šumonja, viceadmiral Josip Černi in svetnik v državnem tajništvu za zunanje zadeve Ranko Zec, vsi slavnostno oblečeni.

Ljudstvo pozdravlja Tita

Takoj, ko je avto s predsednikom Titom zapustil velik vrt vile Hardžija kiosk in prispel na ulico, se mu je priključilo častno spremstvo desetih motociklistov. Kolona avtomobilov je odpeljala proti mestu, proti mavzoleju Kemala Atatürka. Vozila je pod dvema slavolokoma, okrašenima z jugoslovanskimi in turškimi zastavami in oljčnimi vejicami. Po vsej poti je vihralo mnogo naših in turških zastav, čez cesto pa je bilo napetih več napisov »Dobrodošli«, nekateri v našem, drugi pa v turškem jeziku.

Vzdolž poti so stali ljudje, ki so mahali predsedniku Titu v pozdrav, on pa jim je odzdravljajal. Kolona avtomobilov je počasi vozila po ankarskih ulicah, potle pa je zapeljala na hrib Ješil Tepe, kjer stoji mavzolej Kemala Atatürka.

Venec sta nosila dva narodna heroja

Ob vходу v mavzolej je bil postrojen častni bataljon turške vojske. Tu je bilo zbrano več turških, naših in tujih novinarjev, fotoreporterjev in filmskih snemalcev.

Ko je predsednik Tito stopil iz avtomobila, je poveljnik častnega bataljona zapovedal »mirno«. Predsednik Tito je pregledal častni bataljon, potem pa je s člani ožjega spremstva odšel po stopnicah v mavzolej. Po prvih stopnicah prideh na kakih 250 m dolgo in 15 m široko marmornato pot. Pri vrodu sta dva spomenika. Spomenik na levi strani predstavlja turške kmete, vojsko in inteligenco, spomenik na desni pa je simbol minulosti, sedanjosti in bodočnosti Turčije. Na levi in desni strani te marmornate poti so stali v razdalji po 15 m oficirji turške vojske, ki so pozdravljali predsednika Tita.

Pot drži naprej na veliko marmornato teraso. Na levi strani je grobnica, kjer je pokopan Kemal Atatürk.

Na marmorni terasi, ob stopnicah, držčih v mavzolej, sta stala dva narodna heroja, polkovnik Luka Vučinić in polkovnik Boža Jovanović z vencem. Bila sta v paradni uniformi z Redom narodnega heroja na prsni. Venec je bil iz krasnih rdečih vrtnic z dvema trakovima z našo trobojnico. Narodna heroja sta ga odnesla v mavzolej, za njima pa je stopal predsednik Tito s člani svojega ožjega spremstva.

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS
Stanje vremena danes ob 7: Medtem ko se je področje visokega zraka nad Srednjo Evropo nekoliko razkrojilo, se je nad vzhodnim Atlantikom močno ojačilo. Področje severno od Alp so zajele slabotnejše frontalne motnje, katerih vpliv na južni strani pa bo oslabljen. V Jugoslaviji je bilo danes dopoldne jasno do delno oblačno vreme. Ob 10 je bila temperatura v notranosti med 7 in 12 stopinjami, ob Jadranu pa do 14 stopinj. Najnižja nočna temperatura je bila v Sloveniji na Primorskem okoli 0 stopinj, v notranosti pa do minus 4 stopinj. Povečanje je bila slaba.

Vremenska napoved za sredo, dne 14. aprila: Se lepo vreme s povečano oblačnostjo, zlasti z višjimi oblaki. Dnevna temperatura bo nekoliko višja (nekaj čez 15 stopinj), nočna pa bo okoli 0 stopinj. Tu in tam še nevarnost snega.

snemalcev. Vsi so si prizadevali, da bi napravili čimveč posnetkov o tem zgodovinskem dogodku. Ob vrnitvi iz mavzoleja je predsednik Tita pozdravljala velika množica, stoječa vzdolž ceste, po kateri se je pomikala kolona avtomobilov.

Hardžija kiosk

Predsednik Tito se je s člani ožjega spremstva potem vrnil v vilo Hardžija kiosk. Vprašal sem turške novinarje, kaj pomeni Hardžija kiosk. Pojasnili so mi, da bi v dobesednem prevodu to pomenilo »Tuja vila«. Torej vila za najvišje goste iz tujine. Hardžija kiosk stoji natanko nasproti vili Cankaja, v kateri stanuje predsednik republike Turčije. Okrog vile Hardžija kiosk je velik vrt. V pritličju, kjer zdaj stanuje tov. Tito, je velika sprejemnica, iz katere prideh na levo v jedilnico, na desno pa v tri salone, prvi je velik, dva pa manjša. V prvem nadstropju so spalnice in knjižnica.

Intimno kosilo pri predsedniku Bajaru

Po vrnitvi iz mavzoleja Kemala Atatürka se je tov. Tito mudil v vili Hardžija kiosk dve uri. Ob 13. je odšel s svojim ožjim spremstvom na kosilo k predsedniku Turčije Djelalu Bajaru. Kosilo je bilo prirejeno v predsednikovi rezidenci v vili Cankaja. Udeležili so se ga s turške strani razen predsednika Bajara, predsednik turške Narodne skupščine Koraltan, predsednik turške vlade Menderes, zunanji minister Köprülü in generalni tajnik predsednika Turčije Muralah Ton. Popoldne ob

16. je bil sprejem za šefe diplomatskih misij v Ankari, ki so jih predstavili predsedniku Titu.

Velik banket

Nocoj je priredil predsednik republike Bajar v svoji rezidenci Cankaja za predsednika Tita velik banket. Večerja se je začela ob 20. Po njej se je ob 22.30 začel v rezidenci predsednika Bajara velik sprejem na čast maršala Tita.

Nadaljnji program

Predsednik Tito bo v sredo dopoldne obiskal turško vojno akademijo v Ankari. Popoldne bo na kosilu, ki ga priredi njemu na čast predsednik Narodne skupščine Koraltan v svoji vili Marmara kiosk. Jutri, v sredo, bo predsedniku Titu na čast prirejena velika vojaška parada turških oboroženih sil na hipodromu v Ankari. Začela se bo ob 16. uri. V sredo zvečer priredi predsednik Tito v prostorih jugoslovanskega veleposlanštva v Ankari večerjo, ki se je bodo udeležili najvišji predstavniki Turčije s predsednikom Bajarom na čelu. Po večerji bo ob 22.30 sprejem, ki je nanj povabljenih mnogo predstavnikov turškega političnega in javnega življenja ter predstavnikov tiska.

V četrtek dopoldne bo imel državni tajnik za zunanje zadeve tov. Koča Popović tiskovno konferenco. V četrtek zvečer bo v državnem gledališču v Ankari

Nadaljevanje na 3. strani

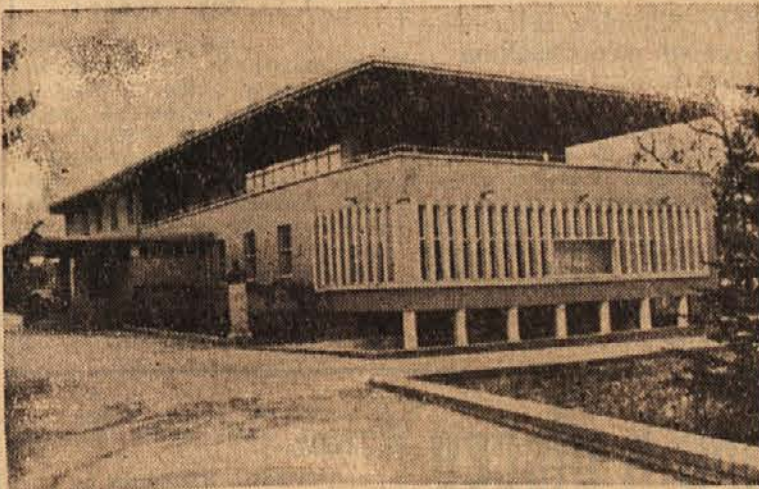
Predsednik Tito izročil predsedniku Bajaru Red jugoslovanske velike zvezde

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)
Ankara, 13. aprila. — Predsednik Tito je nocoj izročil predsedniku republike Turčije Djelalu Bajaru Red jugoslovanske velike zvezde. To je naše najvišje odlikovanje, namenjeno poglavarjem držav.

Slavnostna izročitev odlikovanja je bila na banketu, ki ga je predsednik Bajar priredil v čast predsednika Tita.

Razen Reda jugoslovanske velike zvezde je predsednik Tito izročil predsedniku Bajaru in njegovi soprogi svoja osebna darila in darila svoje soproge.

J. Smole.

Hardžija kiosk, kjer biva predsednik Tito med obiskom v Ankari

TISKOVNA KONFERENCA
PRI PODPREDSEDNIKU ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA SVETozARU VUKMANOVIĆU

ROMUNE NAJ ČIMBOLJ POMAGAJO KMETIJSTVU

Pri podpredsedniku Zveznega izvršnega sveta Svetozaru Vukmanoviću je bila danes konferenca s skupino novinarjev iz Beograda in drugih mest. Novinarji so zastavili podpredsedniku več vprašanj o perečih gospodarskih problemih.

Tov. Vukmanović se je dotaknil najvažnejših gospodarskih vprašanj in pomena njihovega obravnavanja v tisku. Govoril je zlasti o kmetijstvu. Poudaril je potrebo po temeljiti analizi tega področja našega gospodarstva in po široki razpravi o njem. Posebno je poudaril pomen kmetijskega združništva za nadaljnji razvoj proizvajalnih sil naše vasi ter politike cen in kredita, namenjenega pospeševanju kmetijske proizvodnje. Poudaril je tudi važno vlogo komun, ki naj kmetijstvu na svojem področju čimbolj pomagajo.

voza. Letos bo treba naš izvoz še bolj povečati, da bi zagotovili potrebe našega uvoza, zlasti osnovnih surovin za našo industrijo in opreme za investicijsko graditve. Hkrati pa je treba ostriti boj proti kršitvi zakonitosti in vsem ostalim negativnim pojavom v delu zunanjetrogovinskih podjetij. Naloga tiska pa je, da takšno poslovanje nenehoma kritizira.

Na konferenci so govorili tudi o vprašanjih investicijske graditve. V tej zvezi je tov. Vukmanović zlasti poudaril, da je škodljivo začeti graditi nove industrijske objekte. Vsa razpoložljiva sredstva je treba osredotočiti na glavne objekte, ki morajo začeti obratovati že letos. Razen ostalih perečih vprašanj so v razpravi posvetili veliko pozornost tudi družbenim planom okrajev.

Slovesen in prijateljski sprejem predsednika Tita v Carigradu

V prijateljski deželi

Predsednik republike Turčije Bajar, najvišji državni voditelj in ves turški narod so priredili predsedniku Titu veličasten sprejem. Brž ko je stopil predsednik Tito na turška tla, sta prišla do popolnega izraza prijateljstvo in spoštovanje, ki ju čuti turška javnost do maršala Tita in jugoslovanskih narodov.

Srečanje najvišjih državnikov naših dveh držav, čeprav je bilo prvo, je bilo srečanje dveh prijateljev, ki se poznata in katerih osebne zasluge so neprecenljive vrednosti za dosedanje plodno prijateljstvo obeh držav. Od tod izvira tudi tolikšna prisrčnost — saj sta se srečala državnika dveh dežel, katerih prijateljstvo je bilo skovano v praksi dosedanjega plodnega sodelovanja.

Prisrčno srečanje turških in jugoslovanskih državnikov ob toplih ovacijah ankarskega prebivalstva je dejansko izraz pripravnosti in naravnega prijateljstva med narodi Turčije, Grčije in Jugoslavije. Tisto, kar nadvse cenimo drug pri drugem, je neomajna odločenost in hrabrost v obrambi tako svoje neodvisnosti in miru kakor tudi naše skupne varnosti, naše vere vase in v prijatelje, v našo tradicionalno, več ko prijateljsko zvestobo. Topla dobrodošlica predsednika Bajara, pozdravne besede predsednika Tita, izmenjava misli in želja po napredku, vzdušje prijateljstva, spoštovanje in prisrčnost, s katero obkrožajo jugoslovansko delegacijo — vse to je izraz naravnega prijateljstva, ki se je rodilo v boju za mir in varnost na Balkanu.

Pred javno razpravo o kmetijstvu

Beograd, 13. apr. (Tanjug)

V zveznem Zavodu za kmetijsko planiranje pripravljajo gradivo, na podlagi katerega bo prišlo v Zvezni ljudski skupščini v javno razpravo vprašanje pospeševanja našega kmetijstva. V tej gospodarski panogi je treba urediti več važnih vprašanj. Med drugim bodo bržkone obravnavali vlogo kmetijskega združništva, po uveljavljenju nove uredbe o združgah, razširjeno proizvodnjo v kmetijstvu, povečanje proizvodnje za trg, cene kmetijskih pridelkov, kreditiranje kmetovalcev itd.

Velika zasluga naših državnikov je, da so, videč nevarnost, ki je grozila našim državam, znali — v skladu z željami naših narodov, da po vsej sili branijo neodvisnost, mir in mirno sodelovanje — najti v balkanskem paktu ustrezno obliko, ki je resda edinstvena tako po obliki kot po vsebini. Popolna enakopravnost in medsebojno spoštovanje oblik države in družbene ureditve, ki so si jo narodi držav članic pakta sami zbrali — vse to je privedlo ne le do ohranitve miru v tem delu sveta, temveč tudi do zgraditve trdnih temeljev nadaljnjega medsebojnega plodnega sodelovanja.

Nedvomno je ena izmed poglavitnih nalog tega sodelovanja skupno prizadevanje, da bi zagotovili neodvisnost vsake države članice. Neodvisnost in svobodni razvoj vsake izmed držav članic je poglavitni pogoj nadaljnje ohranitve miru v tem delu sveta. Na to nas opozarjajo v dosedanje izkušnje, zlasti pa še napadi tistih, ki nam ne žele dobro, in sicer tako z vzhodnih, kakor tudi z zahodnih meja. Ti napadi namreč niso naperjeni samo zoper našo strnjeno in enotnost, marveč predvsem proti naši neodvisnosti in svobodnemu razvoju.

Posebno pozornost zasluži pomen našega trojnega obrambnega sodelovanja za omiljenje mednarodne napetosti. Pozitivni delež tega sodelovanja v minulem razdobju je znan. Zda, ko po svetu prek pogajanj iščejo izhoda iz hladne vojne, je pomen balkanskega pakta, tega zglede plodnega mednarodnega sodelovanja pri skupnem delu, da bi ohranili neodvisnost in mir — še večji. Zato bo Titov obisk v Turčiji, ki je ogromnega pomena ne le za balkanski pakt, temveč tudi za mir v Evropi, pozdravila vsa mirovljubna svetovna javnost.

Sprejem v Ankari

Ankara, 13. apr. (Tanjug) Danes ob 17.15 po krajevem času je predsednik republike Josip Broz Tito sprejel v vili Hardžija kiosk načelnike diplomatskih misij, ki so akreditirane v Turčiji. Sprejema so se udeležili državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović, jugoslovanski veleposlanik v Ankari Mišo Pavičević ter generalni tajnik predsednika republike dr. Joža Vilfan.

IZ DELA ODBOROV LJUDSKE SKUPSCINE LR SLOVENIJE

Samouprava v socialnem zavarovanju

ustvarja realne pogoje za njegovo uspešno poslovanje in razširjenje na nadaljnje sektorje prebivalstva

Ljubljana, 13. aprila

V zvezi z anketo odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja pri Zveznem zboru proizvajalcev za proučitev vseh problemov socialnega zavarovanja na terenu, ki jo je za našo republiko pretekli teden opravila posebna anketna ekipa, sta se danes sestala odbora za vprašanje dela in socialnega zavarovanja pri Zboru proizvajalcev in za zdravstvo ter socialno politiko pri Republikanskem zboru republiške ljudske skupščine. Na dnevnem redu so bili na sploh problemi socialnega zavarovanja.

Skupna seja, ki se bo še jutri nadaljevala, je danes dopoldne zajela poročilo predsednika republiškega Zavoda za socialno zavarovanje tov. Plevnika, poročilo zveznega ljudskega poslance inž. Pavla Zavrčerja o rezultatih ankete v Mariboru, Kočevju in na Jesenicah in načelne ugotovitve člana Izvršnega sveta tov. Staneta Kavčiča. Popoldne se je razvila podrobna diskusija o načelih vprašanjih.

KAKO KRITI PRIMANJKLJAJE ZAVAROVALNO PASIVNIH OKRAJEV

Sejo je vodil predsednik odbora za vprašanje dela in socialnega zavarovanja pri Zboru proizvajalcev tov. Lojze Očepek. Za začetek je tov. Plevnik obravnaval najbolj pereča vprašanja s področja socialnega zavarovanja. Opozoril je na pomanjkljivosti in napake, ki so nastale v okviru administrativnega sistema v socialnem zavarovanju, ko je participacija pri republiški akumulaciji (58,7% republiških skladov) neugodno vplivala na vse zavarovalno poslovanje in so ponekod izvršni odbori okrajnih zavodov s temi sredstvi reševali tudi vaško socialo. Ko pa se je pričelo uveljavljati načelo samoupravljanja tudi v socialnem zavarovanju, so se razmere popravile. Izkazalo pa se je, da so sredstva, ki z njimi razpolagajo okrajni zavodi, nezadostna, ker se njihovi letošnji proračuni zaključujejo s skupnim primanjkljajem 755 milijonov. Nemara bi bilo s stroгим varčevanjem mogoče znižati ta primanjkljaj, toda v vsakem primeru bo treba računati z novimi obremenitvami. Tako naj bi se pokojnine v njihovem prvem letu izplačevale iz okrajnih fondov. Drugo tako obremenitev za okraj bodo pomenile mestoma tudi za preko 50% zvišane cene za zdravstvene storitve.

Na težave je socialno zavarovanje nalotelo v okrajih, kakor so Tolmin, Gorica, Crnomelj itd., kjer je zdravstvena služba nerazvita in je treba bolnike na račun socialnega zavarovanja zdraviti po drugih centrih, tako da se zanje socialne datjave povečajo za potne stroške in dnevnice. Nadaljnje težave s enakimi posledicami pa nastajajo tudi v industrijsko razvitih krajih, kakor na pr. v Mariboru, kjer pa so plačni skladi in nanje se opirajoči prispevki na socialno zavarovanje podpoprečni. Zavod za socialno zavarovanje se je že zavezal za poseben izravnalni sklad, ki pa bi dosegel po predlagani odmeri prispevkov letos komaj 70 milijonov. Spritko tega postaja toliko bolj pereča vprašanje splošnih dodatnih prispevkov in v Tolminu so že razpravljali o taki obremenitvi gospodarskih organizacij v višini 4,5% njih dobička. Tako obremenjena podjetja pa bi se znašla v neenakem položaju nasproti obremenjenim podjetjem. Zato zagovarja zavod raje dotacijo za socialno zavarovanje.

Glede na škodo spritko doselej nekontroliranih datjev je nujno potrebna individualna evidenca vseh zavarovancev, njihovih službenih odnosov kakor tudi zdravstvenih storitev zanje, da se na pr. v zvezi s poslednjimi ne bi dogajalo, da bi posamezne ambulante zaračunavale zavodu tudi več zdravstvenih storitev, kakor so jih dejansko opravile.

OTROŠKI DATOKI IN DROZINSKE POKOJNINE

Otroški dodatki stanejo zavod po letošnjem proračunu 6 milijard. V mnogih primerih pa zavod se ne ve, koliko in komu jih mora izplačevati. Samo pri lanskem pregledu otroških dodatkov je bilo odkritih 15.000 nepravilnih primerov, v katerih je bilo izplačanih skupno 400 milijonov din. Posebej je tov. Plevnik govoril o dolgoročnih datjatih socialnega zavarovanja, o problemih vdov pod 45 leti starosti. Za ureditev tega vprašanja je zavod stavil Svetu za ljudsko zdravstvo in socialno politiko že več predlogov. Vprašanje partizanskih in drugih vdov, ki so imele po prejšnjih milijonih predpisih pravico do pokojnine, je bilo začasno ustrezno urejeno. Težave pa nastajajo pri ženah, ki so šle zdaj ovдове. Tu gre zlasti za take, ki je njih zaposlitev zavrnila ali ki imajo nepreskrbljene otroke. Po predlogih zavoda naj bi starostna dobila vdov za pridobitev pokojnine načelno ostala določena na 45 let. Vdo-

vam v starosti 40 let naj bi se priznala vsaj 50% nesposobnost za delo. Vdovam z otroki naj bi se v takem primeru priznala družinske pokojnine glede na starost nepreskrbljenih otrok. Vdovam pa, ki bi se zaposlile, naj bi se njih položaj vpošteval pri njih lastnem stažu za dosego pokojnine.

USPEHI ZVEZNE ANKETE

Zvezni poslanec inž. Pavle Zavrčer je o anketi v Mariboru, Kočevju in na Jesenicah ugotovil, da so se tako pri okrajnih zavodih, kakor pri ljudskih odborih, med kolektivni gospodarskih organizacij in drugod v glavnem vsi strinjali s tezami o socialnem zavarovanju, kakor jih je pripravil Zvezni izvršni svet. Posebej je anketna ekipa raziskovala vprašanje normiranja zdravil in ugotovila, da bi bilo mogoče doseči znatne prihranke že pri konfekcioniranju zdravil in tovarnah z manjšimi dozami in cenejšo embalažo. Potrebna je nomenklatura zdravil in pripomočkov, od ovomatine in podobnih do vsakodnevnih zdravil (aspirina in piramidona). Za poslednje bi bilo mogoče delno obremeniti tudi zavarovanje s takso na recepte ali z zaračunanjem njih deleža pri ceni. Glede specialnih zdravil pa bi bilo treba uvesti strožjo zdravniško kontrolo, tako da se ne bi dogajalo, da bi se pri bolnikih ustvarjale rezerve takih zdravil. Sploh pa je anketna ekipa ugotovila težnjo, da se uvede družbena kontrola tudi nad tovarnami zdravil, ki imajo zdaj monopolni položaj nasproti zavodom za socialno zavarovanje, ki so njih glavni odjemalci.

Tudi kar zadeva zobne storitve so se ljudje izrekli za standardizacijo, pri čemer naj bi boljši storitve zavarovanci doplačevali. V kopalnišnih in klimatskih zdraviliščih naj bi se z okrepitvijo zdravstvene uprave v njih v bodoče strožje kontroliralo njih izkoriščanje v zdravstvene namene. Različna pa so bila na terenu

mnenja o obveznih zdravstvenih pregledih ob nastopu službenih odnosov. Splošno obvezni pregledi naj bi se opustili, predpisali pa v primerih težkega ali posebnega strokovnega dela. Na zavod za socialno zavarovanje pa naj bi se v bodoče v večji meri prenesla preventivna zdravstvena služba, ki bi pripomogla, da se zmanjša bolniški staž zavarovancev.

OSKRBNINE IN DNEVNICE

Se največ diskusije je bilo na terenu o oskrbnini, ki naj bi se praviloma znižala, bodisi za prvih 14 dni, bodisi za dobo prvega meseca, določala pa ali po zadnji plači, ali po povprečju plač v zadnjih 3 mesecih ali pa po tarifnih postavkah. Še največ se ljudje ogrevajo za zadnjo rešitev.

Glede potnih stroškov za bolnike je bilo največ razprav v okviru tez, ki določajo dnevnice na 400 oziroma pri otrocih na 300 din.

Poslanec inž. Zavrčer se je dotaknil tudi financiranja socialnega zavarovanja zlasti v zavarovalno pasivnih okrajih in opozoril na možnost reasikuracije posameznih okrajnih zavodov pri zveznem zavodu.

POTREBNI SO SE STROŽJI KRITERIJI

Nazadnje je član Izvršnega sveta Stane Kavčič ugotovil, da sta celotna zakonodaja in politika glede socialnih datjev in pravice zelo širokogrudni in nič kaj v skladu z našimi materialnimi možnostmi ter da dopuščata destimulativne vplive na vse socialno zavarovanje. Po drugi strani pa so priprave za spremembe v sedanjem socialnem zavarovanju naletele na nadvse ugoden odziv na

terenu ter na veliko razumevanje in sodelovanje. Spritko tega je menil, da so ukrepi za ureditev socialnega zavarovanja, kakor so naznani v tezah Zveznega izvršnega sveta, preblagi in da bi bilo treba zahtevati njihovo nadaljnje zaostritev, tako da praktično izvajanje novih ukrepov zagotovo ne bo obrodilo razočaranja namesto ugodnih rezultatov. Zaradi tega bi se diskusije in ankete ne smele omejit na ugotavljanje mnenj in predlogov, marveč bi jih bilo treba razširiti na njih konfrontacijo in presojo.

PREVENTIVA, NORMIZACIJA ZDRAVIL IN SVOBODNA IZBIRA ZDRAVNIKOV

Pri popoldanski razpravi so govorili poslanci Petijan, Grm, Vrabčičeva, Očepek, dr. Ahčin in Globačnikova pred vsem o financiranju socialnega zavarovanja, o oskrbninah, o zdraviliščih in preventivi, o zborih in ortopedskih storitvah, o normiranju in standardizaciji zdravil ter o svobodni izbiri zdravnikov.

Poslanec Petijan je sodil, da bi bilo treba predvsem varčevati pri zdravniški službi, zdraviliščih in oskrbninah. Poslanica Vrabčičeva je naglasila potrebo, da se izkoristijo rezerve, ki se skrivajo spritko predpisovanju pretiranih količin zdravil. Poslanec Očepek je govoril o prepoznih izostankih z dela, ka bi bilo treba tudi za prve dni plačevati oskrbno šele po zdravniških ugotovitvah bolezni in o začetnih znižanih oskrbninah. Dr. Ahčin je terjal kontrolo nad farmacevtsko produkcijo, in se izrekel proti izbiri zdravnikov ter zagovarjal potrebo po obratnih zdravniških. b. ž.

DELO ODBORA ZA PROSVETO ZVEZNE LJUDSKE SKUPSCINE

Načela družbenega upravljanja in samoupravljanja univerz se dopolnjuje

Včerajšnji seji odbora za prosveto Zvezne ljudske skupščine so prisostvovali tudi direktorji vseh visokih šol, predstavniki Zdrženja univerzitetnih profesorjev in predstavniki študentov. Navzočnost predstavnikov univerz je pojasnil predsednik odbora tovariš Veljko Vlahović, ki je rekel, da je odbor sklenil poslušati predstavnike teh organizacij, preden bo začel obravnavati osnutek zakona v področjih, da bi tudi ustno pojasnili svoje pobude in želje.

Prvi se je oglašil k besedi rektor beogr. univerze dr. Vukić Mihović, ki je v imenu udeležencev meduniverzitetne konference sporočil odboru, da je ta konferenca prišla do tistih skleptov o osnutku zakona, ki jih je poslala odboru za prosveto. Rektor zagrebške univerze dr. Željko Marković je vprašal, ali je v osnutku težiče predvsem ali izključno na družbenem upravljanju. Na to vprašanje je odgovoril ljudski poslanec dr. Miloš Zanko, ki je med drugim rekel, da tu ne gre za to, da pride do izraza nasprotje med družbenim upravljanjem in samoupravljanjem, marveč da se to dvoje medsebojno dopolnjuje.

Izročitev listin družinam padlih narodnih herojev

Banja Luka, 13. apr. (Tanjug) V Banji Luki so danes dopoldne svečano izročili listine narodnih herojev družinam Antea Jakiča in Ivica Mažara. V imenu maršala Tita je listine narodnih herojev izročil družinam tajnik OLO Niko Jurinčič.

Po daljši razpravi je tovariš Colakovič spregovoril o nekaterih načelnih pripombah v zvezi z osnutkom zakona o univerzah. Med drugim je rekel, da stojimo pred splošno nalogo, da v naši prosveti in kulturi uveljavimo načelo samouprave delovnih ljudi. V razpravi o osnutku zakona o univerzah se je izoblikovalo gledišče, da je družbeni organ upravljanja na univerzi sestavljen iz ljudi zunaj univerze in z univerze in da ne bomo dopustili majorizacije ne s te, ne one strani. »Mislim,« je rekel tovariš Colakovič, »da so univerzitetni profesorji v univerzitetnem svetu kot državljani, ne kot predstavniki univerze, marveč kot predstavniki družbe. Univerza je bolj zamotana znanstvena ustanova kakor osnovna šola. Mi ne želimo, da bi imela univerza neko svoje predstavništvo, marveč menimo, da bodo lahko državljani na univerzi marsikaj povedali, da je treba zagotoviti in pospešiti njen razvoj, da bo kot družbena samouprava delovnih ljudi na področju prosvete rodila svoje plodove, kakor jih rade ustanove na drugih področjih, predvsem na gospodarskem.«

»Vsi ste organi družbenega upravljanja,« je rekel tov. Colakovič, »in vsi, ki sedite tu, sedite kot državljani, ki jamčijo družbi, da bodo po svojem znanju in razumevanju življenja pomagali, da bo ta družbeni organ res dal za razvoj mnogo več kakor doslej. Za to gre. Ne gre za nobene komisarije, ki bi prišli od zunaj na univerze ali fakultete, niti za nobene poskuse, da bi profesorjem vzeli določene pravice. Nasprotno, gre za vzpostavitev takšnih organov upravljanja v naši prosveti, ki bi omogočili hitrejši razvoj in boljše sadove naše družbene skupnosti.«

V razpravo so posegli še predstavniki Zdrženja univerzitetnih profesorjev iz Beograda, Zagreba, Ljubljane in Sarajeva, rektorji iz Beograda, Ljubljane in Sarajeva ter asistenti.

Sestanek predsedstva stalne konference mest

Zagreb, 13. aprila V Zagrebu je bil večeraj sestanek predsedstva Stalne konference mest in mestnih občin FLRJ. Člani predsedstva Djurica Jojkić, Večeslav Holjevac in Jaka Avšič so obravnavali dnevni red bližnje skupščine stalne konference, ki bo 4., 5. in 6. maja v Splitu. Sklenili so, da bodo na skupščini obravnavali referata o socialni zaščiti in zdravstveni službi v mestih. Referata bodo pripravili predstavniki Beograda in Zagreba. Udeleženci skupščine bodo delali v komisijah.

Potem bo tajnik stalne konference Sretan Bijelić poročal o delu Stalne konference in o možnostih tesnejših stikov med posameznimi člani. Obetajo se tudi občasna posvetovanja posameznih mest o nekaterih vprašanjih. Proučili bodo tudi možnost, da bi se predsedstvo razširilo. Skupščine se bo udeležilo kakih 200 delegatov iz 170 mest in mestnih občin, včlanjenih v Stalni konferenci.

DNEVNA KRONIKA

Prilpave za 1. maj v Ljubljani

Odbor SZDL za mesto Ljubljana in okolice skupno s Sindikalnim svetom je večeraj imenoval poseben odbor za proslavo letošnjega 1. maja. Delovni kolektivi Ljubljane skupno z množičnimi organizacijami na terenu in delavskimi kulturno-prosvetnimi društvi »Svoboda« so se že začeli pri-

pravljati na akademije, ki jih bodo priredili za 1. maj. Množične organizacije mesta pripravljajo tudi posebno okrasitev in osvetljavo ljubljanskega Gradu. Glavna prvomajska prireditve bo vojaški mimohod po Prešernovi cesti.

Koncert Slovenske filharmonije za mladino

Ljubljana, 13. aprila. Slovenska filharmonija je priredila v letošnji sezoni 27 koncertov za mladino, ki so jim prisostvovali razen učencev in dijakov ljubljanskih šol mladinci iz Kranja, Trbovelj, Litije in Celja. Vsako koncertno točko so pred izvajanjem razlagali, da bi koncerti čimveč pripomogli h glasbeni izobrazbi mladine.

Elektrifikacija železniške proge med Sušakom in Škriljevom

Reka, 13. aprila. Med Sušakom in Škriljevom so elektrificirali 10 km električne proge. Promet na njej se bo začel z lepo svečanostjo v nedeljo 18. m. Dela so se začela konec lanskega leta in se razvijala hitreje, kakor na prvem odseku med Reko in Sušakom, dolgim 6,5 km, ki so ga elektrificirali lani. Tudi železniško progo proti Plasam so že

začeli elektrificirati. Ta odsek, dolg 14,5 km, naj bi bil elektrificiran do konca leta. Prehodnje leto pa bodo elektrificirali še progo do Lokey v Gorskem Kotaru.

Naši izdelki na tujih velesejmih

Zagreb, 13. aprila. Na mednarodnem velesejmu v Sao Paulu (Brazilija), ki bo od 7. septembra do 7. novembra, bo razstavila tudi kovine predelujoča industrija Hrvatske. Podjetja te industrije bodo razstavila tudi na mednarodnem velesejmu v Smirni, ki bo od 20. avgusta do 20. septembra, ter na nekaterih drugih mednarodnih velesejmih.

Mednarodna uporaba železniških vagonov

Beograd, 13. aprila. V Opatiji bo od 26. do 30. aprila zasedal Odbor za mednarodno uporabo železniških potniških vagonov. Seje se bodo udeležili predstavniki železniških uprav malone vseh evropskih dežel. Odbor bo proučil predloge posameznih železniških uprav, med njimi tudi Generalne direktcije jugoslovanskih železnic, o spremembi in dopolnitvi pravilnika o mednarodni uporabi železniških potniških vagonov.

Novosadski velesejem končan

Promet je znašal nad 2,5 milijarde dinarjev

Novi Sad, 13. aprila. Predvečerašnjim je bil končan letošnji novosadski velesejem. Po nepopolnih podatkih, ki jih je zbrala uprava, so prodali na njem blaga za 2.420.000.000 din. Od tega odpade na kupce iz Srbije 1770, na kupce iz Hrvatske nad 358, iz BiH kakih 170, na kupce iz Makedonije, Črne gore in Slovenije pa skupaj 185 milijonov. Največje kupčije so sklenili razstavljalci kovinske industrije. Precej dobro so šli v denar tudi kmetijski stroji, majhne parne pekarne, naprave za umeten dež itd. Celotni promet izdelkov kovinske industrije znaša nad 750 milijonov. Sledí tekstilna industrija s

700 milijoni, lesna s 338, živilska in tobaka z 261 in kemijska z 223 milijoni din. V primerjavi z lanskim je bil letošnji promet malone dvainpolkrat večji. Na letošnjem velesejmu se je pokazala težnja po padanju cen tekstilnih izdelkov, pohištva in kmetijskih strojev. Kakovost in izbira blaga sta bila boljša kakor prejšnja leta. Tudi v organizaciji velesejma se je marsikaj izboljšalo. V osmih dneh je imel novosadski velesejem kakih 90.000 obiskovalcev. Med njimi je bilo precej tujcev: diplomatskih predstavnikov in zastopnikov posameznih vrtdk. Razstavljalec so sklenili več pogodb s tujimi kupci.

Neodgovorno pisanje odgovornih piscev

Mlajši pravniki s sodišča odgovarjajo anketi »TT« o mladinskem kriminalu

Ze dva meseca teče polemika o vzrokih mladinskega kriminala v našem dnevnem tisku. Čelo »TT« se je zavezal za ta družbeni problem in uredniški odbor je razpisal o njem med slovenskimi pravniki anketo. Leta naj bi odkrila vzroke in pojasnila, nagibe, ki zapeljujejo našo mladino v kriminalna dejanja. O tej zadevi so posamezniki napisali mnogo resnega, pa tudi neresnega.

Pisanje o vzrokih mladinskega kriminala je ocenili v razpravi na IV. plenumu CK ZK tov. Vida Tomšičeva. Med drugim je rekel, da je naraščanje mladinske kriminalitete važno družbeno vprašanje, vendar pa ne tako, kakor se zdaj o njem piše, ko da bi bil tega kriv socializem. Poudarila je tudi, da se za trditvami, da je družina kriva naraščanja kriminalnosti med mladino, skrivna nepoznavanje pojavov družbene zakonitosti.

S takšnim mnenjem o vzrokih mladinskega kriminala in o kritiki se človek kaj lahko strinja, zlasti če pomislimo, da je bila ost kritike narperna proti fanatičnim zagovornikom »zakonitih« kršilcev zakonov in meštanskim tožilcem, ki obojajo družino v imenu zasebne lastnine in na račun »spriljene mladine«. Takšna ekstremistična gledišča so dobila najvidnejšo obliko v odgovorih na anketo v prvi objavi iz številke »TT«. Da imajo takšna gledišča, kakor jih objavljajo v »TT«, družbeno razdiralno težnjo, ni težko ugotoviti. Steherno je namreč jasno, da bi pomnila uredništve njihovih tez in konfuznih idej atentat na dolgoletno pridobitve socialistične graditve in vrnitve nazaj k staremu. Takšnemu »načinu« odkrivanja mladinske krimina-

litete nedvomno ne gre za dobro voljo, kako dobrohotno pomagati družbi pri zatiranju nje škodljivega pojava - kriminalnosti - pač pa za neodgovorno pisanje, ki utesne bitl škodljivejšo od kriminala samega, katerega skušajo razkrivati na način, lasten samo »nekaterim« piscem v »TT«.

»Z MOLKOM NE KORISTIS NIKOMUR«

S takšnim verolomnim in izivialnim gestom so avtorji ankete pritrtili v javnost. Vzburili so skrta čustva in težnjo molčelih, ki se po njihovem mnenju niso bili »odkritosrdno« povedati pred javnostjo svojega mnenja. Da bo ironija popolna, beremo v uvodu pripis, da nekateri, od katerih so pričakovali odgovor, niso »utegnili« odgovoriti in da kaže, da jih to vprašanje »ne zanima« ali pa ne morejo povedati »resnice«. In to si drznejo avtorji ankete nasloviti na naše pravnike! Kako resnicoljubna pa je ta lista, ki izhaja vsak teden v 80.000 izvodih se bomo lahko prepricali, če dobro premislimo, kaj so napisali. »TT« je začel anketo pri Picassu, nadaljeval jo je Cankarjem, potlej je prešel na kulturne »boheme«, zdaj pa kot nalašč na družbene »boheme«. Očitno so izbrali pot, katere začrtani cilj je bil povedati »resnico« mimo tistih, ki »ne utesnijo«, ki jih »ne zanima«, ali tistih, ki »svojega mnenja ne morejo odkritosrdno povedati.« Ker so številni pravniki odločili odgovor na anketo, da resno vprašanje v neresnem časihku ne bi razvedelelo in se razblinilo, jih je uredniški odbor »TT« v zahvalo za moralno poudaritev kar na splošno obsodil, da nimajo moči pred javnostjo povedati

resnico. Očitno je, da se »TT«, če ne bi dovolil takšnega provokatorskega in žaljivega uvoda, tradicionalna senzacionalnost ne bi posrečila, pa naj bo resna ali ne, to je vseeno, ker je končni namen dosežen. Bralci so lačni senzaciji in »TT« naj odigra vlogo tistega, ki bo zadovoljeval njihove strasti, po duševnosti in zunanosti obilo sorodne »TT« od prve do zadnje strani v tekstu in fotografijah.

»ZAKONITA« KRŠITEV ZAKONOV

Takole je prvi anketiravec v »TT« pod debelimi kilcajev v razpravi o vzrokih mladinskega kriminala povdvoil o zakonitosti. Subjektivna zmedenost prevladuje ob dejstvu, da materialno bazo povezuje z duhovno nadstavbo - idealistično trdi, da je kršitev zakonitih predpisov množična ob dejstvu, da sam o tem ni prepričan, načela nagrajevanja veljajo v socializmu v praksi za malokatero ob dejstvu, da naj bi bili to otroški kriminal - skratka vse ob dejstvu, da je živeti dobro - kriminal. Vzrok kriminala naj bi bila družba zato, da bodo sankcije za posledice tudi kriminal - da bi kriminalu sodili »kriminali«. In tu se pravna filozofija o vzrokih mladinskega kriminala konča. Čudna logika predsednika sodišča! Kako naj bi se imeli zakonitosti, če je njena kršitev množična. Ti zaključki nam bodo razumljivi, če bi imeli množico kazenskih spisov, ki jih rešujejo sodišča po zakonu kot izrazu volje množice. Pisec očitno ni jasno, kaj pomeni izraz zakonitost in kaj množice ob dejstvu, da je pravnik, čeprav pojmuje mladinski kriminal »vulgarno« in »primitivno«. Strinjati se bo z nami, da je njegova težnja

po odkrivanju vzrokov mladinskega kriminala zunaj okvira njegovih zmnožnosti.

»STARTNA ŠTEVILKA«

Našel se je tudi anketiravec, ki se je potrdil, da je v precejšnji meri »namotilo« znanjem in ljubeznijo razloži vzroke mladinskega kriminala, ne da bi se bal »odkritosrdno« povedati resnico. Ljubezne je potreboval pri trditvi, da opaža, da sodišča premalo strogo sodijo, ko gre za primere, ki kažejo popolno mladoletnikovo izpričenost. Z milim kaznovanjem ne dosežemo uspeha. Otroci niso nič bolj »od staršev«, iz potrebe le redko kradejo.

Je gole ljubezni do obravnavanja tega problema se je prevelil iz advokata v rajlja mladoletnikov. V praksi se nismo zasiedili, da bi kdaj v svojem obrambnem zagovoru zahtevali ostro kazen (sic). Odgovarjamo mu, da ne poznamo tako zelo izpričenost mladih, da je ne bi mogli prepeljati. Pač pa je možnost neozdravljiva spriljetnosti pri ljudeh, ki so izgubili sleherno zaupanje »klientova«. Srečni mladoletniki, ki mu ne pridejo v roke, ker z milo kaznjajo ne doseže uspeha. N'čue mu ne zameri, da ne pozna mladih kriminalcev, ki kradejo iz potrebe ali revščine, kajti vprašanje je, če ga poznajo morda tisti, ki kradejo brez potrebe.

Pamet je lepa šednost, toda njegova izvirna še iz francozofovskega cesarstva, ko je bila zasebna lastnina v zaseh in ko družbene lastnine sploh ni bilo. Vprašanje, komu naj da socialistična družba s svojim kazenskim zakonom večjo zaščito, svojli ali privatni lastnini, pa je pisca neznan, ker razglasa načelo: »Kdor okrađe mamo, bo okraedel vso družbo.« Spriljazni se bo moral z dejstvom, da je družbena lastnina zamenjala v socialističnem kazensko-pravnem varstvu nekdanjo kazensko-pravno varstvo svete zasebne lastnine, čeprav se za njegovemu razumu upira.

Znan je pa je pokazal v tezi, da dvomi, če bi bila delitev mlad-

skega skrbstva od sodstva umestna. To načelo je vsikdasi s svojim poznavanjem kazenskih predpisov, ki jim odločno odsvetuje sleherni sprositev. To je logika odvdatnika!

Kriminal je nedvomno socialno zlo, ki mu je treba na vsakem koraku preprečevati razdiralno moč v družbenem življenju. Izkazavati ga pa v razredni družbi ni mogoče, ker je nujna posledica razrednega boja. Družba je v vsakdanjem spopadu s kriminalnostjo in mladinski delikventi niso v tem sklopu prav nobena posebnost splošnega pravila. Mladinski kriminalci se od drugih razlikujejo je v tem, da jim družba posveča večjo skrb, vsem pa je skupno to, da pridejo s kaznivimi dejanji navzkriž z družbo in zakoni.

Kakor smo videli, so nekateri pisci odkrivali vzroke v družbi sami - celo v njenih temeljih - kakor da bi zakon povzročil kriminal. Niso pa videli globoke bistva resnice, da so korenine sedanjega kriminala zrastle v stari družbi, ki odмира in ki se krečvito bori za svoj obstoj. Družbena deklariranost žene storilce v kriminalu, ker je njihov boj sam na sebi svoj pravi družbi, takšen spopad družbe s kriminalnostjo je pač značilen, da sodišče je torej tisto telo, vrak katerega se zakonita s takšnimi storilci spopade. Družbost ni v tem, da bi njeno kršitev opravljevali s težnjami ljudi po lagodnem življenju, zaradi minimalnih zaslužkov ali zaradi različenega poimovanja socialistične morale in kulture.

Uveljavljati strogo zakonitost nomen odsvetuje v družbi kriminalu, in če nesehno mladinski kriminali Mladinski kriminal ni noben težavni problem družbe, nač na polaj, ki pa bo več kot odsvetiti le tedaj, če bomo vsi kar nabolji sodilci pri reševanju mladine. Mladina, zlasti socialna in moralna vzgojena ni in ne sme biti samo domena »kriminalnega« sodstva, niti mora »kriminalni« Zato »kriminalni« sodni organi v mladinski kriminali ne smejo biti »kriminalci«, ki dostaj zanje še nismo kaj prida storili.

To je naš odgovor

Predsednik republike Josip Broz-Tito z državnim tajnikom Kočo Popovičem v »belem vlak«, ki je jugoslovanske goste peljal iz Carigrada v Ankaru

Drugi dan bivanja predsednika Tita v Turčiji

(Nadaljevanje s 1. strani)

slavnostna predstava na čast predsednika Tita. Nanjo vabi turški zunanji minister prof. Köprülü. Predsednik Tito se bo mudil v Ankari tri dni. Turško glavno mesto bo zapustil najbrž v četrtek pozno ponoči in se odpeljal z »belim vlakom« v Istanbul, kjer bo ostal do nedelje. Vsi ankarski časniki so pri-

občili na prvih straneh daljša poročila in slike s prejema predsednika Tita v Ankari. V naslednjih in podnaslovih navajajo glavno misel iz pozdravnih govorov predsednika Tita in predsednika Bajara o nadaljnjih poglobitvi sodelovanja med Jugoslavijo in Turčijo.

Vodilni ankarski dnevni »Zafer« je razen poročila o sprejemu

objavil tudi poseben uvodnik z naslovom »Naš dragi gost maršal Tito«. Napisal ga je narodni poslanec in glavni urednik »Zafera« Muntaz Fakj Fenik. Ko pozdravlja prihod tov. Tita, izraža trdno prepričanje, da bo ta obisk pripomogel k utrditvi sedanjega prijateljstva med Turčijo in Jugoslavijo ter poglobitvi tristranskega sodelovanja.

»Predsednik prijateljske in zavezniške Jugoslavije, ugledni državnik, Njegova Ekscelencija Tito je naš dragi gost in mi ga pozdravljamo s spoštovanjem in ljubeznijo v glavnem mestu Turčije. Ni treba dokazovati, da bo ta obisk krepil prijateljstvo med našima deželama. Ko pozdravljamo v Ankari uglednega predsednika prijateljske republike Jugoslavije, želimo zlasti poudariti, da bo ta obisk prispeval k okrepitevi miru,« zaključuje narodni poslanec Muntaz Fenik svoj uvodnik.

LONDON PODPISAL KONVENCIJO O SODELOVANJU Z EOS

Nesoglasja v francoski vladi

Pariz, 13. aprila (AFP). Vmesni odbor EOS je danes podpisal konvencijo o sodelovanju Velike Britanije z evropsko obrambno skupnostjo. Za Veliko Britanijo je podpisal konvencijo britanski predstavnik v severnoatlantskem paktu Christopher Steel, predsednik vmesnega odbora Herve Alphand pa je podpisal konvencijo za francosko vlado. Konvencijo so podpisali v imenu svojih držav tudi italijanski, zahodnonemški, belgijski, nizozemski in luksemburški predstavniki v vmesnem odboru.

Predsednik interimnega komiteja EOS Herve Alphand je podpisal danes sporazum, s katerim so določeni odnosi med Veliko Britanijo in EOS. Besedilo sporazuma »bodo objavili šele jutri. Vendar dobro obveščeni krogi verujejo, da le-ta predvideva, da bo Velika Britanija obdržala v Evropi bi svoje enote, dokler bo obstajala sedanja napetost.

Britanska nota o oblikah sodelovanja z evropsko obrambno skupnostjo (EOS) je povzročila v francoski vladi velika nesoglasja. Degolovci in degolovski disidenti — člani vlade — so odločno nastopili proti britanskim jamstvom, o katerih sodijo, da so nezadostna in da potemtakem ni izpolnjen eden izmed poglavitnih pogojev francoske vlade, naj bi se začela razprava o ratifikaciji pogodbe o evropski armadi.

Razen degolovcev in degolovskih disidentov so izrazili nezadovoljstvo tudi radikalsocialistični ministri. Člani vlade, ki pripadajo omenjenim strankam, so imeli sinoči več sestankov, na katerih so obravnavali nastali položaj. Prav tako so imeli dolgotrajne razgovore s predsednikom

Britanska resolucija o razorožitvi

New York, 13. apr. (AFP) Britanski delegat v OZN Dixon je predložil včeraj razorožitveni komisiji pismeni predlog, ki ga bodo proučevali v sredo na sestanku komisije.

Britanski predlog, ki ga podpirajo ZDA in Francija, predvideva ustanovitev pododbora za »razorožitev v skladu z resolucijo« razorožitvi, ki jo je leta 1953 sprejela Generalna skupščina. V pododboru bi bili predstavniki Kanade, ZDA, Francije, Velike Britanije in Sovjetske zveze.

Tajna konferenca v Parizu

Pariz, 13. apr. (Reuter) V Londonu se je danes začela tajna konferenca predstavnikov petnajstih držav, katere cilj je spremljati seznam strateškega gradiva, katerega izvoz v SZ in satelitske države je prepovedan.

„Balkanski pakt je neomajen“

poudarja »General Anzeiger« v zvezi s Titovim obiskom v Turčiji

(Od stalnega dopisnika »Borbe«) Bonn, 13. aprila. Vsi nemški časniki so objavili danes vest o obisku predsednika Tita v Turčiji.

Vladni naklonjeni »Die Welt« piše o čedalje poldnevnejših gospodarskih odnosih med Turčijo in Jugoslavijo. Leta 1952 je blagovna izmenjava med tema dvema državama znašala sedem milijonov dolarjev, 1953. pa je narasla na 57 milijonov. Časnik tudi objavlja vest iz Carigrada, da je predsednik Tito prejel povabilo grškega kralja, naj obišče Grčijo.

Časnik svobodnih demokratov »General Anzeiger« objavlja na prvi strani komentar iz Carigrada z naslovom »Balkanski pakt je neomajen«. V njem je re-

čeno: »V diplomatskih krogih v Turčiji pripisujejo največji pomen obisku predsednika Tita. Uradno potrjujejo, da je ta obisk prišel o pravem času. Turčija je namreč najbolje izmed vseh držav spoznala, da je nova sovjetska mirovna ofenziva slepilo in da teži za tem, da bi pridobila na času. V Turčiji Moskva s svojimi diplomatskimi manevri ni prav nič dosegla. Ko Tito, prav v trenutku, ko je diplomatska igra Moskve dosegla vrhunce, krepko vztraja na balkanskem paktu, daje jugoslovanski predsednik s tem dragocen prispevek k stvari miru na svetu. Titov obisk potrjuje, da je balkanski pakt neomajen.«

R. Vujović

Z VSEH STRANI SVETA

PONDICHERY Spopad med policijo in demonstranti

New Delhi, 13. aprila. (Reuter) Po neuradnih poročilih, ki so prispela v New Delhi, je bilo med izredom v neki vas, oddaljeni 11 km od Pondicheryja, sredi ranjenih 8 oseb v hipu, ko je francoska kolonialna policija začela streljati na demonstrante. Policija je bila baje na indijskem ozemlju, ko je začela streljati. To bodo sporočili indijski vladi, od katere bodo zahtevali, naj pošlje francoski vladi protestno noto.

KOREJA Hull v Seulu

Seul, 13. aprila. (AFP) Poveljniki oboroženih sil Združenih narodov v Koreji general John Hull je danes prispel iz Tokia v Seul. Po prihodu je Hull izjavil, da bo s predsednikom Sing Man Rijem proučil južnokorejsko zahtevo, naj pošljejo ZDA Južni Koreji finančno pomoč, s katero bi lahko povečala svoje oborožene sile. Hull je pripomnil, da bi bil južnokorejski načrt o povečanju vojaških enot na 40 divizij brez tuje pomoči neuspešnejši.

IRAN Konferenca francoskih diplomatov

Teheran, 13. aprila. (AFP) Po konferenci francoskih diplomatskih predstavnikov v deželah Srednjega vzhoda, ki je bila danes zaključena, je francosko veleposlanstvo v Teheranu izdalo sporočilo, v katerem poudarja, da je imela konferenca poseben pomen sprito razmer na tem področju.

Veleposlaniki in visoki funkcionarji francoskega zunanjega ministrstva, ki so se udeležili konferenci, bodo danes opoldne odgovorili na svojo službeno dolžnost.

SIRIJA Stavka v Alepu

Damask, 13. aprila. (AFP) Danes je začelo stavitvati v Alepu 5000 tekstilnih delavcev, ki zahtevajo zvišanje mezd. Policija je razgnala delavce, ki so demonstrirali. Toda stavka se kljub temu posredovanju nadaljuje.

AVSTRALIJA Zadeva Petrov

Canberra, 13. aprila. (Reuter) Nek visoki avstralski funkcionar je izjavil, da je bil tretji tajnik sovjetskega veleposlanstva v Avstraliji, Vladimir Petrov, ki je prošil za politično zatočišče, načelnik sovjetske obveščevalne službe v Avstraliji.

BURMA Boji s kuumintangovci

Rangun, 13. aprila. (AFP) Kuumintangski čete v Burmi in kazenski uporniki so večeraj brezuspešno napadli burmanske enote, zatem pa so se morali umakniti proti slamski meji. V bojih je padlo 60 kuumintangovcev. Burmanska letala obstranjujejo umikajoče se kuumintangske čete.

ZDA Truman napadel McCarthyja

Fulton (Missouri), 13. aprila. (AFP) Nekdanji predsednik ZDA Harry Truman je v svojem govoru na skupščini v Fultonu odločno na-

Trst o Titovi poti

Trst, 13. apr. (Tanjug) Vsi tržaški časniki poročajo danes o prihodu predsednika republike Josipa Broza Tita v Ankaru. »Primorski dnevnik« poudarja v velikem naslovu čez pet stolpcev, da je turški narod pristržno sprejel poglavarja jugoslovanske države, zatem pa objavlja dobrodošlico predsednika turške republike Dželal Bajara ter odgovor maršala Tita. Časnik objavlja tudi izraze prijateljstva in naklonjenosti ankarskega prebivalstva.

Neodvisni »Corriere di Trieste« poudarja pomen obiska maršala Tita v Turčiji za nadaljnje pristno sodelovanje med balkanskimi državami, pripominjajoč, da bo imel predsednik FLRJ vrsto pomembnih razgovorov s turškimi državniki. Časnik opisuje tudi slovesni sprejem, ki so ga priredili poglavarju jugoslovanske države.

Odmev v New Yorku

New York, 13. apr. (Tanjug) Newyorški tisk označuje obisk predsednika republike Josipa Broza Tita v Turčiji kot znak nadaljnjega zblizanja članic balkanskega pakta.

»New York Times« piše, da je poglavar jugoslovanske države, brž ko je prišel v Ankaru, izrekel priznanje zavezništvu Turčije, Grčije in Jugoslavije. »New York Times« poroča tudi o velikih simpatijah, ki jih v Turčiji goje do Jugoslavije, poudarjajoč, da bo obisk predsednika Tita prispeval k nadaljnji krepitvi takšnih odnosov.

»New York Herald Tribune« pa poudarja, da sta poglavarja jugoslovanske države sprejela predsednik republike Turčije Dželal Bajar in predsednik turške vlade Menderes.

Razgovori treh preloženi

Pariz, 13. apr. (AFP) V diplomatskih krogih se je zvedelo, da so pripravljene razgovori med predstavniki treh zahodnih velesil, ki naj bi se začeli jutri v Parizu, odgodeni do četrtega. Na teh sestankih se bodo razgovarjali o vprašanih Daljnega vzhoda, zlasti o Indokini.

SPOROČILO O RAZGOVORIH DULLES-EDEN-CHURCHILL

Od Jugovzhodne Azije do atomske energije

Skupno poročilo o razgovorih je v Spodnjem domu prebral zunanji minister Eden — Laburisti soglašajo le z delom poročila, so pa proti kolektivnemu obrambnemu sistemu v Jugovzhodni Aziji

London, (Tanjug). V Londonu so bili danes zaključeni razgovori ameriškega zunanjega ministra Dullesa z britanskim zunanjim ministrom Edenom in predsednikom Churchillom. V skupnem poročilu, ki je bilo objavljeno po razgovorih, je rečeno, da so izmenjali gledišča ne samo o politiki o Jugovzhodni Aziji, temveč tudi o drugih problemih, med njimi tudi o vprašanju miroljubne uporabe atomske energije na temelju Eisenhowerjevega načrta.

V poročilu je nadalje izraženo obžalovanje, ker so komunistične enote v Indokini pred ženevsko konferenco okrepile dejavnost proti notam Francoske unije. Poročilo ugotavlja, da ta dejavnost ogroža mir in varnost vsega področja Jugovzhodne Azije in Zahodnega Pacifika, »kjer imata naša dva naroda in druge prijateljske ter zavezniške države življenjske interese.«

Nadalje je v poročilu izražena pripravljenost ZDA in Velike Britanije, da skupaj z drugimi zainteresiranimi državami sodelujeta pri izmenjavi gledišč o »mož-

DANES PO SVETU

Odmev predsednikovega potovanja

Potovanje predsednika Tita v Turčijo in bližnji obisk v Grčiji sta vzbudila velik in zaslužen odmev po svetu, zlasti v tisku evropskih dežel.

Ko turški in grški listi objavljajo obirna poročila o potovanju predsednika republike, izražajo v mnogih komentarjih prepričanje, da bo ta obisk pripomogel k nadaljnjemu uspešnemu sodelovanju med tremi balkanskimi deželami, k nadaljnji okrepitvi balkanskega sporazuma, tega dragocenega orožja za obrambo neodvisnosti in varnosti treh dežel in za ohranitev miru sploh.

To misel je atenski »Katerimeri« pravilno izrazil z ugotovitvijo, da ti »obiski potrjujejo sadove razgovorov in sporazumov, ki so jih doslej dosegle te tri dežele.« Ti obiski odpirajo nova pota za sodelovanje med tremi državami, ki je bilo že doslej plodno.

Mi lahko samo pritrdimo komentarjem grških in turških časnikov, ki menijo, da bodo osebni stiki med najvišjimi državniki treh balkanskih dežel zelo važni za konsolidacijo skupnih obrambnih naporov v okviru balkanskega sporazuma kakor tudi za razširitev gospodarskih in drugih stikov prijateljskih dežel na jugovzhodu Evrope.

Podobno prepričanje je izrazil tudi znaten del zahodnoevropskega tiska. Mnogi pariški in londonski časniki v

poročilih o Maršalovem obisku Turčije, objavljenih na prvih straneh pišejo, da se bodo razvijali v Ankaru važni razgovori o okrepitevi sodelovanja, vzpostavljenega s podpisom trojnega sporazuma. Samo nekateri italijanski časniki so izkoristili potovanje predsednika Tita za tendenciozne članke, iz katerih veje sovraštvo nasproti miroljubnemu in konstruktivnemu sodelovanju balkanskih dežel, tako pomembnemu za ohranitev miru v tem delu Evrope, pa tudi za varnost same Italije.

Vzroke takšnega stališča je pred nekaj dnevi jasno odkril demokrščanski »Popolo« s trditvijo, da potovanje maršala Tita v Turčijo in Grčijo izgublja svoj pomen, ker se balkanski pakt brez sodelovanja Italije ne more utrditi. Tu nikakor ne gre za zaskrbljenost za utrditev balkanskega sporazuma — za kar skrbje in bodo tudi v prihodnje skrbele države, ki so ga sklenile — marveč za ponovno izraženo žalovanje za neuresničeni italijanski aspiracijami, ki so jih tri balkanske dežele spoznale v zlatih burnih desetletjih.

Članice balkanskega sporazuma ne bodo prav nič zaskrbljene sprito »dvomov« italijanskega tiska o žrtevosti trojnega sodelovanja. To sodelovanje stoji na mnogih skupnih koristih, ki so že prodirje v zavest miroljubnih ljudi na svetu. G. A.

Belgijska koalicija

Na nedeljskih volitvah v belgijski parlament je socialistična stranka dosegla pomemben uspeh. Dobila je namreč večidel tistih 10% glasov, ki jih je izgubila krščansko-socialna stranka (katoličani).

Izid volitev ne bo povzročil korenitih sprememb v političnem položaju te dežele. Katoliška stranka je izgubila samo absolutno večino v parlamentu, spričo katere je v zadnjih štirih letih stalno imela svojo homogeno vlado. Uspeh socialistov je prav v tem, da katoliki nimajo več možnosti sami, brez udeležbe opozicijskih strank, sestaviti vlado.

Temeljna značilnost predvolilnega boja je bila v tem, da se je bil domala izključno glede notranjih vprašanj. Takšni primeri so sicer na svetu precej redki. Obe vodilni stranki — katoliki in socialisti — imata namreč glede poglavitnih zunanje-političnih vprašanj približno ista stališča.

Ti dve stranki sta se borili glede smeri finančne politike v deželi socialnih programov, verske in prosvetne politike in zaradi vprašanja brezposelnosti.

Katoliška stranka, stranka krščanske hiše, Cerkev in velike buržoazije — kot je včasih imenovalje socialisti — je doživela prve poraze dejansko še na občinskih volitvah dne

12. oktobra 1952. Ze takrat je del njenih volivcev prestopil k socialistom. Socialisti so obdrževali krščansko socialno stranko, da uveljavlja popolno klerikalizacijo dežele in da v ta namen troši veliko denarja, zlasti za verske šole, ter da s svojo davčno politiko zagotavlja kapitalistom velike profite. Tako socialisti kot liberalci so zamerili vladi, ker se izpostavlja predčasno več okupatorjevih sodelavcev.

V zadnjih dveh letih so delavci in nameščenci večkrat stavkali, zahtevajoč zvišanje plač. Celotni sindikati so nastopili skupno z zahtevami, naj dajo delavcem posebne premije. Številno brezposelnih je kdaj pa kdaj bilo večje kot 300.000.

V zvezi s temi vprašanji je opozelja — socialisti, ki se jim čisto pomagalo liberalci — bila v preteklem razdobju zelo dejavna in, kot kažejo izidi volitev, trud ni bil zaman. Znatno del volivcev se je opredelil zanjo. Političnih posledic takšnega izida volitev pa še ni moč predvideti. Za zdaj je jasno samo toliko, da ne bo možno sestaviti vlade ene stranke. Možna je samo koalicija, vendar je težko domnevati, kakšna bo, ker so moči obeh vodilnih strank postale domala enake. O. M.

Prvo državno posojilo

New Delhi, 13. aprila. (Tanjug) Indijska vlada je sinoči razpisala prvo državno posojilo za izpolnitev nacionalnega plana »Posojilo — je rečeno v vladnem razglasu — pomeni poziv vsem državljanom, naj sodelujejo v veličastnih naporih za izgraditev nove Indije, in je hkrati dokaz, da je Indija pripravljena izgraditi državo, da li postala enotna, močnejša in srečnejša.«

Letošnji proračun predvideva velikanski primanjkljaj za finansiranje kapitalne graditve, ki ga ne bi radi pokrili z dražestnim zvišanjem davkov. Politični vidik tega vprašanja je tako jasen že upoštevamo, da so se poslabšali odnosi med Indijo in ZDA. Proračunske postavke ne zajemajo ameriške gospodarske pomoči v luči najnovjših ameriških političnih korakov v Indiji in Pakistanu. Delhijski politični krogi že dolgo govore o »možnosti« odpovedi ekonomske pomoči.

Upamo, je rečeno v poročilu, da bo ženevska konferenca privedla do vzpostavitve miru in Indokini.

Poročilo tudi navaja, da so obravnavali razvoj na področju atomske energije, in pripominja, da so Sovjetski zvezi izročili konkretni predlog glede vprašanja miroljubne uporabe atomske energije.

Upamo, je rečeno v poročilu, da bo ženevska konferenca privedla do vzpostavitve miru in Indokini.

Poročilo tudi navaja, da so obravnavali razvoj na področju atomske energije, in pripominja, da so Sovjetski zvezi izročili konkretni predlog glede vprašanja miroljubne uporabe atomske energije.

Upamo, je rečeno v poročilu, da bo ženevska konferenca privedla do vzpostavitve miru in Indokini.

Preiskava proti znanemu atomskemu strokovnjaku

New York, 13. aprila. (AFP) »New York Times« in »New Herald Tribune« poročata, da je bila uvedena preiskava proti profesorju Robertu Oppenheimerju, enemu izmed najuglednejših atomskih znanstvenikov. Preiskavo bo vodila posebna komisija pod vodstvom nekdanjega ameriškega vojnega ministra Gordona Gryga.

Professor Oppenheimer je med drugim obtožen, da je vdrževal stike s komunističnimi organizacijami, da je v atomskem središču Los Alamos, kjer je bil med drugo svetovno vojno upravnik, nameščal komuniste, da ameriških oblasti ni obvestil, da se je nanj obrnil neki agent, da bi dobil znanstvena obvestila za SZ in da je odločno nasprotoval izdelavi vodkove bombe.

INDIJA Radioaktivni pepel v Kalkuti

New Delhi, 13. aprila. (Tanjug) V Kalkuti so odkrili radioaktivni pepel, ki izvira kakor trdijo, od eksplozije vodkove bombe. Pepel so odkrili na krilih dveh letal in se je brisala

GRECIJA Mostras odpotoval iz Londona v Atene

Atene, 13. aprila. (Reuter) Danes je bilo tukaj uradno sporočeno, da bo imel grški veleposlanik v Veliki Britaniji Mostras, ki je odpotoval danes iz Londona, v Atenah poveljstvo v zvezi s ciprskim vprašanjem. Velika Britanija se doslej ni hotela neposredno pogajati z Grčijo o grških zahtevah glede Cipra. Možnost je, da bodo to vprašanje sprožili na letošnjem zasedanju Generalne skupščine OZN.

Dulles v Parizu

Pariz, 13. aprila. (AFP). Zunanji minister ZDA Dulles je nocoj prispel z letalom v Pariz. Danes ne bo imel s francosko vlado nobenih uradnih razgovorov. Jutri dopoldne se bo sestal v Quai d'Orsay s francoskim zunanjim ministrom Bidaultom. Sestanka se bodo udeležili strokovnjaki, ki spremljajo Dullesa ter izvedenci francoske vlade. Dulles bo jutri zvečer odpotoval v Washington z osebnim letalom predsednika Eisenhowerja.

Po prihodu na pariško letališče je Dulles izjavil, da morajo vsi, ki so zaskrbljeni spričo položaja v Daljnem vzhodu, izpričati svojo enotnost z iskanjem skupnega cilja.

Kako znižati penzijske cene v letoviških in zdraviliških

Pravilnejši način obračunavanja amortizacije v sezonskih podjetjih bi omogočil znižanje za okrog 100 dinarjev na dan

Ukinitvev regresa gostinskim podjetjem za popust delavcem in uslužbenecem ob izkoriščanju letnega dopusta nujno terja, da turistična gostinska podjetja znižajo svoje cene. Prizadevanje za znižanje teh penzijskih cen pa je doslej pokazalo le malo uspehov. In vendar je začetek sezone že blizu. Danes je vsakomur jasno, da bo v naših letoviških in zdraviliških le bore malo gostov iz vrst delavcev in uslužbenecv, če bo znašala cena 500, 600 ali celo 700 in več din za osebo na dan. Tudi tisti obrati, ki bi skušali ceno znižati na škodo hrane ali ostalih gostinskih storitev, se bodo gotovo ušeli. Če bodo cene v gostinskih podjetjih previsoke, se bodo delavci in uslužbenci raje odločili za letovanje v taboriških oziroma v »campingih«, ki jih pripravljajo v številnih turističnih krajih.

Gostinska podjetja se bodo morala bolj potruditi, da svoje cene prilagodijo kupni moči večine gostov. Zato je Gostinska zbornica LRS na nedavni seji upravnega odbora pozvala okrajne zbornice, naj čim bolj pomagajo podjetjem v prizadevanju za znižanje cen z boljšo organizaci-

jo dela, pravilnejšo kalkulacijo itd. seveda brez škode za kvaliteto, in količino uslug oziroma hrane. Nedavno ustanovljena Zveza gostinskih zbornic FLRJ pa se je takoj po ustanovitvi lotila reševanja tistih skupnih vprašanj, ki danes najbolj težijo sezonsko gostinstvo in ovirajo ali ponekod celo onemogočajo znižanje sezonskih cen.

S pravilnejšim zaračunavanjem amortizacije se penzijske cene lahko bistveno znižajo

Med vprašanji, ki danes najbolj tišče naša sezonska gostinska podjetja, je zlasti amortizacija. Lani so podjetja amortizacijo obračunavala v odstotkih prometa, letos pa jo morajo plačevati od vrednosti osnovnih sredstev. Novi način obračunavanja, ki je v načelu gotovo pravilen, je prinesel obratoma z manjšo vrednostjo osnovnih sredstev delno olajšanje bremena, medtem ko so dobro opremljena podjetja močnejše obremenjena. Najhuje pa občutijo novi način obračunavanja amortizacije sezonska podjetja, ki obratujejo le nekaj mesecev v letu, navzlic temu pa mo-

rajo po predpisih plačevati amortizacijo enako, kakor če bi obratovala vse leto. Gre predvsem za amortizacijo inventarja (pohištva, opreme gostinskih prostorov in drugega inventarja), ki se sorazmerno manj troši, če podjetje obratuje le v času sezone. Močnejše kakor druga gostinska podjetja občutijo sezonski obrati tudi obrestni na osnovna sredstva (brez stavb, ki so oproščene).

V kakšnem obsegu se pri sezonskih podjetjih povečajo stroški amortizacije zaradi novega načina obračunavanja nam nazorno pokaže primer Rogaške Slatine. Gostinska podjetja v Rogaški Slatini so lani plačala 7,5 milijona din amortizacije, letos pa bi morala po ugotovitvah posebne komisije Republiške gostinske zbornice plačati 23,5 milijona din. Povprečno se v zdraviliških zviša amortizacija v primeri z lanskim letom trikratno. Prav zaradi amortizacije kažejo

kalkulacije nekaterih sezonskih podjetij, zlasti zdravilišč, celo potrebo po zvišanju penzijskih cen.

Znižanje penzijskih cen pogosto otežkočajo tudi nezadostni obratni krediti, kar sili podjetja, da morajo potrebno blago sproti po malem kupovati v trgovski mreži, namesto da bi si nabavila zalogo po nižjih grosističnih cenah.

Kakor vse kaže, bo vprašanje zaračunavanja amortizacije v sezonskih gostinskih podjetjih, rešeno na ugodnejši način. Zvezni zavod za plan je že predložil Zveznemu izvršnemu svetu predlog, po katerem naj bi se amortizacija zaračunavala samo za tisto razdobje, v katerem gostinsko podjetje posluje, in ne za vse leto. Tak način obračunavanja bi omogočil znižanje penzijskih cen za okrog 100 din na dan, v nekaterih podjetjih manj, v drugih več, kajti v najboljše opremljenih sezonskih gostinskih podjetjih bi predlagani način obračunavanja amortizacije omogočil znižanje cen tudi za 150 din na dan. F. S.

Prelepa dolina Trente bo tudi letos privabila mnogo turistov

NOVE UZANCE v blagovnem prometu

To dni so začela veljati splošne uzance za blagovni promet. To je velik prispevek k nadaljnji okrepljeni zakonitosti v gospodarstvu, zakonitosti v medsebojnih imovinskih pravnih odnosih gospodarskih organizacij. Na prostem trgu nastopa podjetje proti podjetju kot samostojna enota in kot polnopravni nosilec pravice in dolžnosti. Svoje odnose do drugega podjetja določa s pogodbo, v kateri se v našem socialističnem gospodarstvu zrealizira popolna gospodarska samostojnost podjetij na trgu, hkrati pa to kaže, da ni nobenega vpliva državne uprave na svobodno povezovanje podjetij prek trga z drugimi gospodarskimi organizacijami.

Nasproti skupnosti je podjetje nosilec upravljanja, na tu tudi lastniških pravic do proizvajalnih sredstev. To njegovo v pravni znanosti popolnoma novo razmerje je določeno z novimi gospodarskimi predpisi, izvirna pa iz naše nove družbene in gospodarske sestave. Nasproti drugim gospodarskim organizacijam pa je podjetje tudi nosilec imovinskih pravic. Ta njegov odnos izvira iz dejstva, da se naše gospodarstvo še zmeraj giblje v okvirih blagovne proizvodnje, sicer podrejene družbenim planom, vendar pa dostopne delovanju gospodarskih zakonov. Splošne uzance določajo medsebojne odnose podjetij na prostem trgu.

Svoboda dogovarjanja seveda ni absolutna. Predvsem mora temeljiti na ustreznih komercialnih tehnikah, ki je plod dolgotrajnih izkušenj gospodarskega poslovanja in ki je lahko samo prilagojena našim razmeram. Razen tega pa ta svoboda ne sme biti v škodo ostalih gospodarskih predpisov, niti pravnih načel, na katerih stoji gospodarski sistem. Zato so podjetja že dolgo čutila potrebo, da bi se lahko v vsakdanjem poslovanju naslonila na predpise, veljavne za vse, in da bi tako sama omogčila svojo svobodno dogovarjanje ter se prostovoljno podredila enotnim normam. Praksa je dan za dnem dokazovala, da svoboda in samostojnost brez naslonitve na enotna pravila o poslovanju nujno privedeta do anarhičnosti na trgu. To najbolje dokazuje 166.000 sporov med različnimi podjetji, ki so jih lani poravnale državne arbitraže.

Odslej bomo za vse pogodbe, sklenjene med gospodarskimi organizacijami, uporabljali določbe splošnih uzance. Tako na pr. uzance podrobno obravnavajo primere, ki nastanejo pri sklepanju pogodb, njihovi neizpolnitvi ali kršitvi, dalje prometne klavzule, odgovornost za hibe blaga, pravice prodajalcev in kupcev pri neizpolnitvi pogodb, vprašanje rizika itd. Čeprav je vse to v uzancah določeno, vendar je za večjo gibnost poslovanja dovoljeno, da podjetja v pogodbi predvidijo tudi drugačen postopek, kar pa ne pomeni, da bi lahko nastala pravna negotovost.

Z novimi uzancami so dobila naša podjetja v roke močno orožje v boju ne le za nadaljnjo okrepitev svoje samostojnosti v okviru gospodarskega in pravnega reda, marveč tudi za večjo strokovnost in svojem poslovanju. Trgovski kader v naših podjetjih še nima dovolj izkušenj in še ni dovolj strokovno izobražen, ni še povsem kos sodobni tehniki poslovanja. Od tvojih nepotrebnih spornih med podjetji, večkrat pa tudi velika škoda v gospodarstvu. Nove uzance bodo pripomogle, da bodo lahko delovni kolektivni natanko ugotovili vsa ko napaka v komercialni službi in krivdo siehernega uslužbenca, nastala zaradi njegovega neznanja ali malo marnosti. Hkrati bodo tudi službeni boljše spoznali tehniko svojega dela in se tako že vnaprej izognili škodi, ki bi jo sicer s pomanjkanjem strokovne izobrazbe utegnili povzročiti kolektivni. M. Bajec

Izvoz iz Vojvodine se bo povečal

Novi Sad, 13. aprila

Na včerajšnji konferenci predstavnikov Izvršnega sveta Ljudske skupščine Vojvodine ter predstavnikov uvoznih in izvoznih podjetij te pokrajine so obravnavali letošnji izvoz. Ugotovili so, da so si začela podjetja bolj prizadevati, da bi izvažala izdelke. Zato računajo, da bo letošnji izvoz iz Vojvodine dvakrat večji od lanskega. Izdelki vojvodinske industrije so prišli lani prvokrat na trge Bliznjega in Srednjega vzhoda, letos pa se bo izvoz še povečal. Med drugim bodo izvozili mnogo tekstilij, zlasti bombažnih tkanin. Neko krajevno podjetje iz Baške Palanke bo izvozilo v Turčijo 200.000 svetilk, ki jih doslej sploh nismo izvažali.

Po splošnem mnenju predstavnikov teh podjetij so novi devizni instrumenti ugodno in izpodbudno vplivali na izvoz. Na konferenci so govorili tudi o tem, da bi bilo treba podjetja glede prodaje in izvoza na domačem in tujem trgu bolj povezati, da bi preprečili neželjeno konkurenco.

Jugoslovansko-avstrijska pogojanja o hidroenergetskem sistemu na Dravi

Ljubljana, 13. aprila

Danes je odpotovala iz Ljubljane jugoslovanska delegacija, ki se bo udeležila jugoslovansko-avstrijske konference o hidroenergetskem režimu na reki Dravi. Konferenca bo danes in jutri v Gradcu. Jugoslovansko gospodarsko delegacijo na tej konferenci vodi državni sekretar za gospodarstvo LRS inž. Marjan Tepina. K. M.

POBUDA za izmenavo delavcev med podjetji

V Beogradu je bil včeraj občni zbor Zdrženja livarjev Srbije, ki so se ga udeležili delegati vseh livarskih s področja te republike. To je bil prvi občni zbor od ustanovitve Zdrženja in zato so glavni del poročil in razprave posvetili organizacijskim vprašanjem. Upraven odbor se je strinjal z imenovanjem delegatov, da je Zdrženje doslej le malo storilo za izpolnitev svoje glavne naloge, namreč strokovnega šolanja delavcev in pospeševanja livarstva. Odbor ni mogel zbrati vseh livarjev v njihovo strokovno organizacijo, saj je doslej včlanjenih samo 800, pa tudi podružnic v vseh kolektivih še niso ustanovili. Zdrženje tudi še ni začelo izdajati svojega glasila, vtem ko so združenja livarjev v drugih republikah (na

primer v Sloveniji) v tem oziru dosegla že lepe uspehe.

V sklopih je občni zbor priporočil novemu odboru, naj čimprej ustanovi podružnice livarjev povsod, kjer delajo, zlasti pa naj skrbi za strokovno izobrazbo livarskega kadra. Mladi livarji se lahko uče v strokovnih tečajih in na predavanjih, pa tudi ob priložnostnih filmih. Še zmeraj pa naj velja načelo medsebojne izmenjave livarjev med posameznimi oddelki, obrati in livarnami. Novi odbor naj tudi prouči možnost izmenjave delavcev z livarji drugih dežel. Zdrženje naj se čimprej zavzame za določitev standardizacije surovin in izdelkov ter razvije najširšo dejavnost za pospeševanje livarstva.

KRIZA ZA DRUGEGA

S transfuzijo krvi rešujemo mnoga življenja, ki bi bila sicer izgubljena — Zdravstvena ekipa za odvzem krvi odhaja v sežanski okraj

Pri modernem načinu zdravljenja je transfuzija krvi in plazme neobhodno potreben pripomoček, ki dosti-krat rešuje življenje, ki bi bilo drugače izgubljeno. Zlasti v kirurgiji je transfuzija odločilnega pomena. Zdravniki se sploh ne bi mogli lotiti težjih operacij na pljučih, srcih, možganih in drugod, če ne bi mogli bolniku dodajati krvi. Razumljivo je, da zaradi tega naše bolnišnice letno potrebujejo velike količine konzervirane krvi in plazme. Samo na kirurški kliniki v Ljubljani porabijo letno povprečno 250 litrov konzervirane krvi in 40 litrov plazme. Prav tako rešuje s transfuzijo krvi življenje mladih mater v porodnišnicah in na ginekoloških oddelkih.

Prostovoljno darovanje krvi je zatorej najpomembnejše delo, saj pomagajo s tem ljudje rešovati življenje sočloveka. Čeprav je v Sloveniji odigral pri akcijah za odvzem krvi velik, čestokrat po naših bolnišnicah se vedno primanjkuje krvi, ker je poraba vedno večja. Zdravstvena ekipa bo po opravljenem delu v Ljubljani te dni odšla ponovno na Primorsko. V tolnemskem in goriskem okraju je obiskala naselja in kraje že lani, sedaj pa se je ekipa za odvzem krvi namenoila v sežanski okraj. Osnovno organizacijo Ideološke kriza pa ji še dajl časa pripravljajo pot. Po vaseh in naseljih priročajno predavanja, na katerih zdravstveni delavci pojasnjujejo ljudem namen in smoter prostovoljnega darovanja krvi. Doslej so se take priprave izkazale kot zelo koristne. Lanskolletna akcija v tolnemskem in goriskem okraju je imela zelo lepe uspehe ter kar svečano obelječa. Sedaj pa tudi v sežanskem okraju ljudje vneto obiskujejo ta predavanja. Seveda pa so med njimi najdejo tudi nejeverni Tomaži, ki radi na slabo obrnejo sleherni dobro stvar. Tako se je primerilo v Podgradju, da

je pri zdravstvenem predavanju nekdo glasno zanikaval pomen oddajanja krvi in transfuzije, češ kdo ve, kam gre ta kri in za kaj in naj bi jo, če je že treba, dajali tisti, ki dobro zaslužijo in imajo vsega preveč. Pa se je prav temu človeku dve uri zatem primerila huda nesгода. Povožil ga je avto in v reški bolnišnici, kamor so ga prepeljali, so mu komaj rešili življenje s transfuzijo podrugega litra krvi.

Ob takim primeru se bo marsikdo zamislil in prav tako, če se spomni

na težave, ki čestokrat nastopijo v bolnišnicah, ko na primer ne vedo ne kod ne kam, če nimajo na zalogi primerne krvne skupine krvi za bolnika, ki umira. Prav to pa se vedno-krat primeri, saj kot rečeno, kljub velikemu odzivu za prostovoljno darovanje krvi te še vedno primanjkuje. V ljubljanski bolnišnici na primer mora čisto pri hujših primerih ta ali oni uslužbenec dati kri, ali pa se na hitro obrnejo na kakšnega prejšnjega darovalca, ki ima zabeleženo ustrezno skupino. Če se bodo ljudje nad vsem tem zamislili, bodo gotovo letošnje akcije za odvzem krvi v vsej Sloveniji naletele na enako ali pa še večje razumevanje kot lani. M. N.

Posojila za kmetijske stroje in poti občine

V soglasju z Zveznim izvršnim svetom je guverner Narodne banke FLRJ razpisal natečaj za posojila za investitorje v kmetijstvu. Prošnje za investicijska posojila je treba vložiti najpozneje do 8. maja, in sicer samo za zgraditev ali nakup novih naprav, kakor tudi za dovršitev pristih, za katere investitorji prej niso dobili posojila v zadostnem znesku.

Pod investicijskimi kmetijskimi napravami in potrebščinami je razumeti traktorje in kmetijske stroje, lope ranje, silose, sušilnice, mlekarne, vinske kleti, naprave za predelovanje in spraviljanje sadja, običajna skladišča za spraviljanje kmetijskih pridelkov itd. Posojila je moč dobiti tudi za nakup vprežne in plemenske živinske staj. Prošnje za posojila za ureditev sadovnjakov, vinogradov in hmeljnikov lahko vložijo samo, če gre za površino nad 2 ha na enem zemljišču. Iz-

jemoma lahko zaprosijo za posojila za ureditev drevesnic in trsnic tudi za manjše površine.

Prošnji za posojila je treba priložiti investicijski elaborat, sestavljen na podlagi sedanjih cen, in glavni načrt. Če zaproseno posojilo presega 20% sedanjih vrednosti osnovnih sredstev, ki jih upravlja prosilec, bo posojilo odobreno samo s poročtvom pristojnega ljudskega odbora. Rok za odplačilo posojila za traktorje, stroje in plemensko živino ne sme biti daljši od 5 let, za ostale potrebščine pa traja do 30 let. Z natečajem je predvidena tudi odobritev posojil za melioracijska dela, katerih rok odplačila traja do 50 let. Roki prvega odplačila se gibljejo od 1 do 6 let.

Vse te prošnje je treba vložiti na posebnem obrazcu Narodne banke, potrebna navodila o udeležbi v natečaju pa bodo objavljena v »Službenem listu FLRJ«.

Pridružimo se borcem proti alkoholizmu!

Po podatkih zveznega zavoda za statistiko so l. 1951 popili ljudje v Jugoslaviji 750 milijonov litrov vina in žganja. Mladini in že pijanim ljudem ne bi smeli nikjer točiti alkoholnih pijač!

ni, kulturni, vzgojni. Delo za zmanjšanje alkoholizma torej ne more biti zgolj besedna vojna, ne samo na pol smešna, na pol resna propaganda. Če smemo verjeti dosedanjim statističnim, šteje naša država kar 5 milijonov rednih pivcev alkoholnih pijač, kar pomeni, da potrošijo samo ti čez 90 milijard dinarjev letno za alkohol. Vsak od njih popije namreč letno 118 litrov vina in 32 litrov žganja in s tem olajša družinske dohodke svoje družine za okroglih 15.000 dinarjev, to je za povprečno tri ali vsaj dve mesečni plači. Vse to seveda na račun standarda naših ljudi, pa tudi na račun telesnega in duševnega zdravja, na račun vzgoje našega naroda in če premislimo do- bro, tudi na račun političnega in kulturnega dviga naše države kot celote.

NAPACEN RAČUN

Alkoholizem pri nas je gotovo v veliki meri neprijetna dediščina preteklosti, sad nepoučenosti in nepravilnosti, pojav, ki se širi dalje in širje za slabimi ljudskimi običaji in navadami, za slabo vzgojo, pa tudi brez zavestnega sodbno, da je proizvodnja in potrošnja alkohola za našo vlnodno državo toliko važna gospodarska veja, da je ne kaže naenkrat s širjenjem protialkoholne miselnosti. To in še marsikaj drugega pa seveda ne drži ali vsaj ne v celoti. Res je, da je grozde skozi tisočletja glavni pridelek naših gor, toda nikjer ni rečeno, da bi moral postati naša kazen in škoda, in to postaja, ker pretežno mislimo in ravnamo tako, kot

da je stiskanje grozdja v vino edini način uporabe tega slahnega sadu. Grozda za zobanje, n. pr., se nam kratkoma sdi škoda. Še vinogradnik sam si ga ne privoščil, v zidanec pa se brez griznje vesti lahko utapila v vinu in ga ponuja vsakomur. Pri prodaji grozda za zobanje navijamo s ceno in družine varčujemo, da ga otroci po mestih morejo komajda pokusiti, ali sploh ne, pri pitju vina pa pozabimo, da grejo tudi ti izdatki na račun prehrane in oskrbe družine. Pridelek gorje računamo samo po hektolitrskih vina, nič pa ne pomislimo, da ni nič manjši, če bi ga računali po vagonih natrganega grozda. Slabše sadije kuhamo v žganje, češ da za drugo tako ni, sušilnice za sadje pa se nam podirajo in nam ne pade niti na misel, da bi jih obnavljali in modernizirali.

VEČ BREZALKOHOLNIH PIJAC

Noben pameten človek ne bo predlagal, da uničimo naše gorice, da popolnoma opustimo izdelovanje vin in niti ne žganja, vsakdo pa bo moral pritrčiti, da je treba te naj-važnejše sadove vinogradov in vrtov rabiti pametno. Kakovost vina je treba dvigniti, s tem se bo dvignil tudi izvoz, vse to pa zahteva, da določene sorte grozda porabljamo za zobanje, da v večji meri kot doslej izdelujemo brezalkoholne grozdne in sadne sokove, da obnovimo in moderniziramo sušilnice. To ni samo potrebno, je tudi pravica naših delovnih ljudi in je končno usluga, če že ne kar zapoved naše družbe v korist

njenega boljšega življenja in tudi boljšega zdravja.

VSESTRANSKI UKREPI

Zdravstvena prosveta in vzgoja je v pobujanju pljančevanja gotovo eno in to zelo važno področje dela. Toda prej ko slej je gotovo, da ne more opraviti vsega in da je njeno učinkovanje prepočasno in preveč neuspešno, če ne tečejo vzporedno tudi spremembe v načinu potrošnje grozda in sadja. Končno so gotovo potrebni tudi določeni pametni administrativni ukrepi za pobujanje pivarskega oblas in toliko množičnih organizacij, pač ne bilo nemogoče dobro izvajati. Pri nas bi bila vsakakor potrebna stroga kontrola brezvestnih gostinskih obratov, treba bi bilo prepovedati in kaznovati točenje alkoholnih pijač že optim ljudem in še celo mladincem.

Večina izvedencev za problem alkoholizma je danes mnenja, da je alkoholizem samo bolezenska reakcija, ki nastopi kot posledica dragih blagin ali pa že v samem toku njih trajanja pri bolj ali manj čustveno razrahljanih duševnih stanjih. Preprosteje bi dejali, da zapadejo alkoholni ljudje, ki so sprva začeli piti zaradi nekkih bolečin, napetosti, notranjih muk, katerih izvor je lahko duševnega, družbenega ali telesnega značaja. Kratka, ljudje segajo po alkoholu najraje zato, ker jim pričara veselo razpoloženje, ker umiri njihovo trpljenje. Praktično se to pravi, ga bi se morali boriti proti alkoholizmu razen z gospodarskimi

in upravnimi ukrepi tudi z izboljšanjem splošnih življenjskih pogojev, v kakršnih živi naš delovni človek in z izboljšanjem gnutnih in vzgojnih pogojev naših družin.

Gotovo, da ni mogoče izdati ukrepa, ki bi naenkrat prerejal z vsem pijaštvom, toda vsakomur pa je vse-plošno in zares izdatna skrb za družino, v kateri se najbolj odločilno oblikuje zdrava človekova osebnost, tudi ena izmed oblik boja proti alkoholizmu.

Skrb za zdravo vzdušje, za v vsakem pogledu zdravo družinsko življenje pa terja od nas, da več delamo za družino in z družino. Pri nas je priprava na družinsko življenje in starševske naloge odločno pomaj-kiliva, premajhna je socialna in vzgojna pomoč družini, ki je zašla v težave, gmojne ali duhovne. Niti v primerih slabih razvrzkih, kakorkoli obubožanih in prizadetih družin ne nudimo dovolj izdatne in učinkovite pomoči. Še o tistih družinah, v katerih trpe otroci in matere zaradi pijaštva očeta, ali obratno, ne vidimo nobene skrbi, ne dajemo pomoči. V delu proti pijaštvu spada torej tudi dobro organizirana patronažna služba pri alkoholnih družinah in ne nazadnje tudi medicinsko zdrav-ljenje alkoholiziranih, ki so sicer nezavestno izvor novih in novih pljančevcev.

Res je, da bi večja proizvodnja brezalkoholnih pijač namesto alkoholnih, modernizacije sušilnic, organizacija patronažne službe za alkoholizirane družine, mreža socialnih delavcev za pomoč družin, zdravljenje kroničnih pljančev vsaj začasno predstavljal za nas določen denarni izdatki. Toda gotovo je poleg tega res, da bi na drugi strani s tem prihranili milijone. Predvsem pa telesno in duševno zdravje in dostojanstvo tistih milijonov naših današnjih in jutrišnjih državljanov, ki jim danes na pol s prezirom na pol s posme-hom in obžalovanjem pravimo samo — pljanec. H. P.

KULTURNI OBZORNIK

NAŠA ANKETA O GLEDALIŠKIH VPRAŠANJH

NAČELA IZ PRAKSE

(Nadaljevanje in konec)

MI, GLEDALIŠKA KRITIKA

Kritičarjev stih o potomstvu, ki igralcu vovec ved ne spleta - bi moral biti življenjsko in delovno vodilo sleherne gledališke kritike. To vsaj gledališki ljudje od nje pričakujejo. Morala bi - to naj bi bila njena prvenstvena in najbolj zlahka naloga - premagovati tragično minljivost igralčevega stvaritelstva; in če je pisana s patosom in inspiracijo (Salda), se pravi - a leposlovnim talentom; tedaj bo to zmogla boljše mimo vse fotografije, magnetofonskih posnetkov, statistik in arhiviranih literarnih, likovnih, filmskih, glasbenih kritik ima vsakdar pred seboj nespremenljivo, enkrat za vselej določeno in (vsaj relativno) neuničljivo snov gledališki kritik si mora šele sam pripraviti to snov, jo prevesti iz breztvarne minljivosti igre v oprjeljivo trajnost opisa. Zato mora biti predvsem spreten književni podobar. Portretirati mora - ne igralca, temveč igralčevega krovačja. Da to opravi, mu je odprtil več poti: karakterološka študija; skrbni, nadrobni opis kretnj, znanostni, prenikajoč glasovnih posebnosti itd.; impresionistični zapisi o lastnem doživljanju; literarna formulacija v duhovnih, izvirlnih, aforsističnih definicijah... S podobnimi sredstvi mora opisati, tudi vso predstavo, režijsko celoto in vse parcalne spretnosti ali umetnosti, ki se zlivajo v režiserjevo ostvaritev (scenografija, kostumografija, glasba, odrska tehnika itd. itd.).

Sele ko in samo če je to opravil, bo mogoč in bo imel pravico soditi o gledališki stvaritvi.

Docela nehamo pa je »redovanje«, razmetavanje »ocen« in apodiktičnih vzdevkov po vsej lestvici od »odličnega« do »vraj slabega«.

Prav tako nesmiselno je tudi lepo-rečno beletriziranje z nestrokovnimi kritičarji, abstrakcijami, lažnim znanstvenim učnostim in pavšalnimi razpoloženskimi oznakami.

Druge stopnja kritičnega opravljanja, »kritika« v ožjem, etimološkem pomenu besede, sodba in vrednotenje, glorifikacija ali polemika - se mora nujno začeti pri docela praktičnih, gledališko obrtnih rečeh. Le kadar nam zna govoriti, poznavajo vso zapleteno tehnologijo našega posla - tu mu bomo verjeli in ga spoštljivo priznavali kot izvenpoklicnega sodelavca, pa čeprav bi nas grajal.

Če govori kritik tudi o vrednotah in značaju dramskega besedila (kadar igramo noviteto, zlasti izvrle - naj prepričljivejša slovensko analizo literarnim recenzentom, sam pa naj piše dramaturško, to se pravi po umetnosti tistega nauka.

ki obravnava teoretične in praktične odnose med gledališčem in literaturo. Stilne analize ipd. mora aplikirati na različne inačice in možnosti realizacije. Neutrarno, zgolj literarno razpravljanje nam nič ne hasne.

Tudi za gledališkega kritika velja - kakor za kritika katere koli umetnosti - staro pravilo, da ga ozadja ne smejo zanimati, da mora ocenjevati definitivno stvaritev, kakršna je, in celo če pozna »olajšujoče« in »obremenilne« okoliščine, jih mora zavestno ignorirati. Toda - eden izmed številnih paradoksov našega poklica - po drugi strani kritik nikoli ne sme vnamerjati dejstva, da je gledališče javen organizem, kulturnopolitična enota, ki je z vsem organizacijskim, personalnim, pedagoškim, prosvetnoizobraževalnim in tehničnim sektorjem svoje eksistence podvrženo njegovemu persusu ravno tako kakor s čisto umetniškim sektorjem delovanja. Dasi torej v obravnavi umetniške stvaritve ne sme upoštevati »okoliščine«, jih mora - posebej - vendarle prav tako temeljito obravnavati.

Skratka: kritika naj bo strokovna. Pri nas je to redkokdaj taka, temveč skoraj vedno ljubiteljska. A če bi sama odkrito priznava, da je samo izpoved lepopumnika (bel-esprit, Schöngeist), bi bilo še kar v redu. Hudo je to, da se nestrokovni ljudje čisto izdajajo za kompetentne poznavalce.

V tem pogledu nam je povzročil že dokajšnje škodo tisti, neizgovorjeni gentleman agreement, ki že dolga leta velja med vsemi slovenskimi gledališkimi ljudmi: da ne smeš, če si sam zaposliten ali biografsko vezan na neko gledališko ustanovo, nastopati kot kritik druge, »sestrske« ali »matične« ustanove. A ker so malone vsi gledališki strokovnjaki v resnici tudi zaposleni in gledališčih in gledaliških institucijah - zatorej v praksi ni nikogar, ki bi s polno moralno pravico pisal gledališko kritiko. Ta nezapisani dogovor pa je izrazil neke prave nič vzpodbudne, zapletenosti miselnosti, ki je pri vseh nas močno vikorinjena: izraz konkurenčnega in monopolnega duha, ki še vedno - odkrito priznamo - odreja odnose med posameznimi slovenskimi gledališči.

Nekateri ljudje vsahtlivo zadržani vprašujejo, kako je to mogoče, da se mišljenja in sodbe posameznih ocenjevalcev tako zelo razlikujejo. In res, dokler imamo samo pavšalno kritiko po nekih običjih, malone akostmatičnih estetskih kriterijih, toliko časa je takšno nesoglasje očitno simptom prezilke ravni splošnega okusa. Docela razumljivo in opravičljivo bo takšno mnogoglasje šele tedaj, kadar

bomo po poti strokovnosti prišli do stilno bojne in preko nje do svetovnonazorske kritike. Dosedanji sramečljivi poskusi svetovnonazorske gledališke kritike, vendar se je zaključila neodločno 1:1. Jugoslovanski mladinci so dosegli v prvem polčasu gol in vodili 1:0. Vendar se je portugalskim igralcem posrečilo v drugem polčasu izenačiti.

IV. ORIGINALNA DRAMATIKA

Slovenski element evropske kulturne skupnosti je steer ustvaril veliko opero, velike drame pa ni zmoget. Edina »izjema«, ki potrjuje pravilo, je spretni modni fabrikator Capek, Ostrovskemu in Gogolju omenjena puhlišna oznaka ne pristuje, ker sta v skrajni konsekveneli vendarle vse kaj drugega, ne prava teatralika. - Pri nas je prav obratno. Z opero dosej se nismo imeli sreče, v dramatikah pa števje ni tako pičila. Dokaj enostransko in površno je namreč tisto papagajsko zatrevanje, da tako rekoč nimamo domače dramatik. Če presojamo vso slovensko literarno preteklost z najstrožjimi, vsaj relativno evropskimi merili (kot je to zdaj prvi načel F. Kalan v svojih »Zapiskih«), bomo z začudenjem opazili, da nam ostane procentualno več dram nego drugih del. Tugomer, (že Levstikov, zlasti pa kasneje Levstik-Kretfov), Betajnova, Hlapci, Lepa Vida, Školjka, Vida Granovca, Celjski grofje, Kranjski komedijanti, Kreflova kmetija, Raztrganci, Belo vodo itd. itd., zlasti pa vsi trije grandiozni vrhovi slovenske dramatik: Mattiček, Pohušjanec in Goga - nam neizpodbitno dokazujejo, da smo zmožni prave dramatik, ki je ponekod morda nekoliko specifično opredeljena, a vsekakor teatralno uporabna in literarno zlahka. Sedanja - prepričan sem, da se prodna in ne perniciozna - anemija v slovenski dramatik torej ne more biti »nacionalna bolezen«. V veliki meri se ujema z občo literarno sušo in bi bilo treba njene vzroke iskati s širšo in globljo, ne tako specifično (gledališko) anketo. Deloma pa je tudi odmev splošne gledališke krize, od katere zapadna kultura pravkar šele okreva in ki je zašla tudi k nam, z neznamno zakasnitvijo desetih, petnajstih let.

Kaj more gledališče samo storiti in pripomoči, da bi ve ta kriza čim hitreje končala? Preširokogrudno uprizorjanje analifabelskih nevrnetov ne bo vzpodbudilo speče dramske umetnosti. Če vrednih novitet ni, ne bomo slovenski kulturni prav nič koristili s »pedagoško vzpodbudnim« uprizorjanjem nevrnetnih del, kar zagovarjajo samo »zatrji talenti«.

Mnogo boljše vzpodbudo daje gledališče slovenskim dramskim avtorjem, če jim neoprestano kaže resnično moderna (= napredna), resnično napredna (= moderna) dognanja svetovne drame. In še: če jim vsaj od tujih tekatih (novih in starih) razkazuje neko zavestno stilno hotenje, ki se mu bodo - če bo le dosti intenzivno - tudi dramski avtorji prej ali slej morali odzvati.

Osebnj stiki med avtorji in gledališkimi ljudmi, stiki, ki bi vzpodbujali pisanje za neke določene gledališke težnje, za tega in tega igralca, za tega in tega režiserja, skratka: pisanje po naročilu prakse - - takšni stiki bi zares oplajali. Mollera, Shakespeare! Herbert Grün

Z novimi pogledi na literarno dogajanja zadnjih petdesetih let je na pisal uvod v obe knjigi dr. Anton Slodnjak. Prijateljev nčeneec, ki je podal obnem najpopolnejšo podobo življenja in dela svojega velikega učitelja.

V obeh knjigah je zajeto toliko duhovnih vrednot, da so za kulturno izživljanje slovenskega izobraženca neobhodno potrebne. Knjižna policca brez obeh knjig bo silno pomanjkljiva.

Da bi omogočila Slovenska Matica nakup Prijateljevih Esejev in razprav čim širšemu krogu razpisuje subskripcijo. Za obe zani knjigi je subskripcijska cena 1120 din, cena vsaki posamezni knjigi pa je 560 din. Posamezn del ali oba dela skupaj je možno plačati v dveh obrokih: prvega o naročilu, drugega pa najkasne ob prejemu knjige. Naročila sprejema Slovenska Matica o Ljubljani in vse knjigorne v Sloveniji.

MLADINSKI TURNIR FIF

Jugoslavija - Portugalska 1:1 (1:0)

Essen, 13. aprila. - Popoldne je bila v Essen odigrana nogometna tekma v okviru turnirja FIF med mladinskima reprezentancama Jugoslavije in Portugalske. Tekma se je zaključila neodločno 1:1.

Jugoslovanski mladinci so dosegli v prvem polčasu gol in vodili 1:0. Vendar se je portugalskim igralcem posrečilo v drugem polčasu izenačiti.

Sodnik Mikulan obsojen

Nogometni sodnik Josip Mikulan je bil kaznovan na 2 meseca prepovedi sojenja zato, ker je bil pred tekmo Radnički - Sarajevo še pozno na tekmi malomaren. Kazen mu poteče 2. maja.

EVROPSKI SAHOVSKI CONSKI TURNIR

Petnajst kandidatov že prijavljenih

Beograd, 13. aprila. - Nemški šahovski časopis »Schach Echo« je objavil v zadnji številki podrobnosti o evropskem conskem turnirju v Münchnu, ki bo trajal od 4. do 25. junija.

Doslej so se prijavili: Wade, Golombek (Vel. Brit.), Aitken (Skot.), Mulcahy, O'Kelly (Belgija), Burstein (Fran.), Benkenr (Posarje), Toran (Span.), Costaldi (It.), Bhend (Svica), Lokvenc (Avstrij), Pirc, Fuderer, Rabar (Jug.), Unzicker (Nem.), imena treh predstavnikov Nizozemske, predstavnika Portugalske in dveh predstavnikov Nemčije še niso znana.

Košarkarji BSK potujejo v Grčijo

Košarkarji BSK bodo jutri odpotovali v Grčijo. V Atenah bodo imeli od 16. do 19. aprila 4 tekme proti košarkarskim moštvom Panellios, Panatinalikos, Olimpijakos in Triton, v Solunu pa 21. aprila pomerili s tamkajšnjim moštvom Han.

Letošnja prva žrtev plamin

Jesenice, 13. aprila. Letos so planine že zahtevale prvo žrtev. Minulo soboto je hotel obiskati Begunjskecu tudi 56 letni Viktor Kavčič iz Ljubljane. Vrenčiči je v Roblekovem domu. Zjutraj se je napotil brez popotne palice, ki je sedaj v gorah nujno potrebna, po Gorenji poti proti vrhu. Ta pot pa je bila zanj usodna, saj sta še v številnih žlebovih in grapah sneg in led. Ko je prečil tik pod Starim vrhom Smonov plaz, mu je na zmrznjenem snegu spodrsnilo, da je zdrknil v prepad. Prve poizvedovalne akcije GRS so bile brezuspešne. Reševalci z Jesenic so šele danes zjutraj našli truplo na mestu, kjer sta se pred leti prav tako smrtno ponesrečila dva planinci.

Nogometiš leta

London, 13. aprila. - Desni krilec angleške reprezentance in član nogometnega moštva »Preston North End« Tom Finney je bil izbran na sestanku Zdrženja športnih novinarjev za »najboljšega nogometiš leta« na Anglije. Strokovnjaki sodijo, da je ta igralec eden izmed najboljših sedanjih »driblerjev« na svetu.

Nastop kolezarjev v Ljubljani

V nedeljo ob 10. uri popoldne bo na Taboru letošnja prva kolezarska prireditve. Kolezarski klub Zeleničar bo namreč v okviru »Dneva železnicarjev« organiziral dirke, na katerih bodo sodelovali kolezarji iz Kopra, Pulja, Nove Gorice, Reke, tekmovali pa bodo tudi domačini. Tekmovalna proga bo vodila po Rozmanovi ulici (start in cilj bosta pri Taboru), mimo vojnašnice po Vidovdanski ulici, Hlarski ulici, nazaj na Rozmanovo ulico. Dolžina kroga bo 800 m. Mladinci bodo morali krog prevoziti 33 krat, člani pa 30 krat. V dirki bodo sodelovali tudi avstrijski dirkači, ki bodo v soboto popoldne vozili v čestni dirki Ljubljana-Lesce -Ljubljana. M-T.

Ljubljanske filmske premiere

„SOLEADADIN ŠAL“

Mehiški filmi, ki so po drugi svetovni vojni skupaj s italijanskimi neorealističnimi vzbudili v svetu veliko zanimanje, so s svojo kvaliteto in svežino pomenili velik napredek in svetovni filmski proizvodnji. Na mehiške filme so nerazdružno vezana imena njihovih avtorjev - Buñuela, Fernandez, Figueroe - ki še sama po sebi jamčijo kvaliteto, medtem ko pa tega ne moremo trditi za režiserja Gavalona. Ki je v filmu »Soledadin šal« resda pokazal sem in tja velike kvalitete, ki so še tam bolj opazne od neurejenosti, notranji doganost in stilni neuravnovečeno. stl filma, ali pa obratno. Pri snovi, ki mu je nudila vse možnosti ustvariti notranjo psihološko dramo, dra... duševnih bojov in trpljenja, se je omejil le na sanjanje efekta, ki kljub temu, da so kvalitetni, vendar učinjuje surovo realistično, so nekaj... ar v filmu le malokdaj vidimo. Po drugi strani pa je spet romantičen in naiven, kar vidimo posebno pri neuravnovečeni osebnosti adrvnika-idealista, ki je kljub svojo idealizmu tako omahljiv, da vsak hip potrebuje moralne opore, ki pa se - šudovite - tudi vedno v pravem trenutku pojavl v osebi skriv... »tega šupnika, očeta Juana« igra... »vloga angela varuha«, »dobra duha« - skratka »deus ex machina«.

Prizor iz mehiškega filma »Soledadin šal«

SPORT IN TELESNA VZGOJA

SVETOVNO PRVENSTVO V NAMIZNEM TENISU

Par Dolinar - Harangozo v polfinalu

VSI NAŠI IGRALCI IZLOČENI

London, 13. aprila. - V III. kolu svetovnega prvenstva v namiznem tenisu za ženske je Japonka Tanaka premagala Vrzičevca z 2:1, 2:1, 2:1, 2:1, 2:1. Avstrijka Lauber pa Japonko Tanabe s 3:1. V tekmovalju moških posameznikov je Japonec Tomita premagal Čehoslovaka Šlara s 3:1, zatem pa Američana Mailsa s 3:2. V V. kolu je Japonec Ovamura premagal Madžara Šidoja z 2:1, 2:1, 2:1, 2:1. V tekmovalju ženskih dvojic je jugoslovanska dvojica Čović-Nikolić izgubila v osminki finala z dvojico D. in R. Row (Anglija).

London, 13. aprila. - Nadaljnji rezultati V. kola svetovnega prvenstva v namiznem tenisu za posameznike (osmina finala): Bergman (Ang.) - Djetval (Mad.) 2:1, 2:1, 2:1, 2:1, 2:1; Roothoff (Fr.) - Feldi (Mad.) 2:2, 2:1, 2:1, 2:1, 2:1; Bukiet (ZDA) - Gabrić (Jug.) 16:21, 21:19, 14:21, 21:17, 22:20, 21:18; Fliesberg (Svedska) - Štipek (ČSR) 9:21, 17:21, 21:17, 21:16, 21:12; Reiter (Romunija) - Tamasu (Japon.) 12:21, 21:16, 21:19, 21:10; Tomita (Japon.) - Šhed (Anglija) 21:17, 21:13, 21:15. Naš drugi predstavnik Harangozo je izgubil proti Avstrijcu Justu.

Potemtakem so se v četrtfinale uvrstili: Bergman, Tomita, Fliesberg, Andreadis, Reiter, Roothoff, Bukiet in Ogmura.

Četrtfinale tekmovalja - moški: Bergman (Anglija) - Tomita (Japon.) 21:18, 22:20, 20:22, 21:16; Ogmura (Jap.) - Bukiet (ZDA) 21:11, 16:21, 21:13, 21:12. V osmini finala sta Harangozo in Dolinar premagala francoski par Salat-Dibut z 2:1, 2:1, 2:1, 2:1.

V nadaljevanju tekmovalja sta premagala Dolinar in Harangozo v četrtfinalu čehoslovaska dvojico Štipek-Posepal z 2:1, 2:1, 2:1, 2:1, in so s tem uvrstila v polfinalno tekmovalje.

PO PORAZU Z ITALIJO

Francozi so zaskrbljeni

(Od stalnega dopisnika »Borbe«) Pariz, 13. aprila. Oster opomin pred svetovnim prvenstvom. - S takšno reprezentanco ni moč nastopiti v Švicu. Pod gornjim naslovom objavlja pariški športni dnevnik »Equipe« polni dve strani gradiva o večeršnjem porazu francoske reprezentance.

Kot ostale časnike, je tudi »Equipe« prevzel nelagodni občutek sprčo pričakovanega poraza. Njegovi komentariji se strinjajo v tem, da so Italijani v vseh ozirih prekosili Francoze in skušajo ugotoviti, katere kvalitete italijanske reprezentance so prišle do izraza, katere slabosti Francozov pa so krive poraza. Prevladuje gledišče, da so bili Italijani hitrejši, močnejši in tehnično malo v premoči. Toda, ugotavlja časniki, Italijani niso nekakšna velika reprezentanca, pač pa so Francozi bili izrazito slabši, mlajši in neodločni.

Kot običajno, po hudem porazu, ki sledi z optimističnim pričakovanjem, so kritiki tudi tokrat složni. Taisti pisci, ki so hvallili vigranost in izredno kakovost francoske enajstoročje, zdaj ponizujejo. »Kjer ni čista zoba, ni moč nišar stori«. Počkati je treba, da nam bo zrastle nasrčaji, vziklja Westou v »Equipe«, njegov kolega Rivisk (iz istega časnika) pa zaključuje svoj komentar z naslednjimi besedami:

»Naši nogometni zvezdniki večerj niso potrdili, da njihova vrednost ustreza tarifi, po kateri so jih razvrstili. (Kakšna tarifa? Morda tista, po kateri so jih določili za nosilca skupine v Švicu!).

Rugal in Talteau, sestavljalca francoske reprezentance, sta sklenila postavo spremeniti in jo pomladiti z igralci iz B reprezentance, ki je v nedeljo v Rimu igrala neodločno. Vendar pravita, da je treba še počakati, »kajti preveč smo pod vtisom tega hudega poraza.« B. Pešič

Južna Koreja ne bo igrala v Švicu?

Pariški »Equipe« objavlja vest iz Seula, da ni zamisljiva udeležba Južne Koreje na V svetovnem nogometnem prvenstvu v Švicu. Nekateri voditelji južnokorejske federacije sodijo, da bi bil odhod v Švicu povezan z visokimi izdatki, upanje južnokorejske reprezentance na uspeh pa je zelo majhno. O tem vprašanju še niso končnovaljavno sklopali.

Eseji in razprave I. Prijatelja

Slovenska Matica je razpisala subskripcijo za to knjigo

Vzporedno z razvojem proze pri Slovencih se je začel gojiti tudi oseb (Fr. Levstik, J. Stritar in Iz. Cankar), vendar je bila težnja in potreba po njem v neposredni preteklosti zelo velika. Tem potrebam je v svojem času v veliki meri zadostil široko razgledani Ivan Prijatelj. On ni zapustil samo generaciji, ki so imele srečo črpati iz klene zakladnice njegovega velikega duha, zapustil je Slovincem pisano bogastvo svojih razmišljanj in zaključkov. Ze od nekdanj majhne, provincialne, ozke razmere pri Slovencih mu niso dopuščale, da bi svoja dela, na široko razmetana po revijah ali celo neobjavljena, zbral in izdal v knjigi. To veliko nalogo izvršuje danes v novih kulturnih razmorah Slovenska Matica.

Slovenska Matica je izdala Prijateljeve Eseje in razprave I. del že 1952. Sredi meseca maja 1954 pa bo izšla druga knjiga Prijateljevih Esejev in razprav. Tako bo dostopen pretežni del esejev tega največjega slovenskega oseta širšemu krogu bralcev.

Prva knjiga Esejev obravnava pomen reformacije pri nas, nato slovenske preroditelje, dalje najvidnejše mojstre slovenske besede Franceta Prešerna, Josipa Stritarja, Janka Kersnika, Antona Aškercera, Josipa Murna-Aleksandrova in Ivana Cankarja.

Druga knjiga, ki bo čez dober mesec že na knjižnem trgu, pa obravnava literarne razmere po ostalem evropskem svetu, posebno pa se ustavlja pri ruski literaturi, v kateri je bil Prijatelj prvi slovenski strokovnjak.

O svojih estetskih nazorih nam govori Prijatelj v dveh sestavkih, ki sta objavljena v začetku knjige in to: »Pesniki in občani« ter »Perspektive«. Te svoje nazore pa je navezal na posamezne primere evropskih književnikov. Stadij esejev o »A. N. Pylinu«, nato pa šudoviti eseji »Gogolj«, »Tolstoj in njegov roman »Vstajenje« in »Čehov« ter razmišljanje o Turgenjevu in Tjutjevu. Poljska lite-

NAŠIM MLADIM BRALCEM

Partizanski top pripoveduje

Kolesa, na katerih slonim na muzejskem dvorišču, se vgrezajo v zemljo, ker me že dolgo ni nihče premaknil s tega mesta. Moja cev je polna rje, ker bo kmalu minilo deset let, odkar sem poslal skozi zadnji pozdrav ljudem, ki so hoteli unčiti slovenski narod. Zapirača nimam več — odbila mi ga je mina, ki se je nekoč razletela poleg mene. Moj ščit je zveržen, ker se je zalotela vanj granata iz prav takega topa, ki so ga imeli sovražniki v rokah.

Ko so me pripeljali iz tovarne, so me naložili na vagon in nato sem se vozil iz južne Italije dva dni in dve noči na sever. Ustavili smo se v Gorici. Zjutraj smo se odpeljali še dalje na sever, med visoke, strme gore. Ustavili smo se neke ob Soči. Tam so me naložili na avtomobil in me odpeljali v kasarno, kjer sem nekaj tednov počival na dvorišču.

Nekega dne v začetku septembra pa so me nenadoma zapustili in jih ni bilo več nazaj. Po

dolinj so začeli odmevati veseli vzkliki, na vasi je zaorila pesem. Italija je kapitulirala.

Nekaj dni se ni nihče zmešnil zame. Potem pa je prišlo nekaj moških iz vasi, ki so me odvedli v gosto grmičevje in me skrbno pokrili s plahdami in vejami. »Top je še nov,« so govori-

li. »In nam bo še prav prišel.« Potem sem dolgo časa sameval. Nekega dne je prišlo k meni spet nekaj moških. Iz njihovega pogovora sem zvedel, da je enemu izmed njih ime Tine in da je orožar IX. korpusa. Razkrili so me in me natančno pregledali od koles do cevi.

»Ta top bo kakor nalašč za nas,« je dejal Tine. »Za vsako ceno ga moramo spraviti h korpusu.« Cez nekaj dni je prišlo k meni nekaj partizanov iz Briškobeneškega odreda. Razstavili so me na sedem delov in me odnesli do poti. Zdaj se je začel najzanimivejši del mojega potovanja.

Po poti je priropotal voz, ki ga je pripeljal neki kmet iz vasi Golobi. Naložili so me na »loj-trec«, nato pa so nametali name nekaj kopic sena, ki so ga stlačili in povezali. Nihče ne bi mogel slutiti, kaj je skrito pod senom. Odpeljali so me proti Kobaridu.

Pred Kobaridom je zapirala cesto »rampa«, poleg nje pa je stal stražar-belogardist, ki je voznika in njegove spremljevalce nekam nezaupno gledal.

»Kam pelješ seno, stari?« »V kasarno. Poglejte, saj imam potrdilo z žigom. Seno je namenjeno nemški vojski.« »Rampa se je dvignila in voz je odropotal v Kobarid. Srečno sem se prepeljal skozi trg, nato pa naprej čez Sočo do vasi Ladro. Tam so že čakali partizani, ki so zmetali seno z voza, nato pa dvignili še mene, oziroma mojih sedem delov in me položili na tla.

Potem je priropotal po cesti sedem ročnih vozičkov. Na vsakega so naložili en moj del, nato pa hajdi naprej, po slabih planinskih poteh. V Podmelcu sem se spet preselil na voz in spet so naložili name sena. Čakal me je namreč še zelo težaven kos poti: čez glavno cesto, po kateri

Sovražna kolona je že zgodaj zjutraj krenila iz vasi. Naš voznik se je oddahnil. Napregel je konje in voz s senom je odropotal po cesti. Ko se je pomikal mimo sovražnega stražarja, je le-ta dejal: »Tako močni konji, pa tako malo sena na vozu. Slab kmet!«

Tako sem se srečno pripeljal do Ponikev. Tam je že čakal orožar Tine, ki je po partizanskem telefonu sporočil štabu korpusa, da je izpolnil nalogo. Čez dva dni sem bil že v vasi, kjer je bil štab korpusa. Partizani so spet sestavili mojih sedem delov.

Zdaj se začne drugi del moje povesti: doživljaji iz borb na lepi primorski zemlji. Komaj sem se malo oddahnil, že so me partizani odpeljali v borbo. Sli smo nad Črni vrh, kjer je bila močna belogardistična postojanka. Sovražnik je imel bunkerje in je bil do zob obožoren. Mislim, da mu partizani ne bodo mogli do živga. Tedaj pa so začele bruhatj granate iz mojega žrela in bunkerji so se začeli rušiti v prah. Po 12 urah borbe je bila postojanka zavzeta.

Potem sem pomagal partizanom še v mnogih slavnih borbah. Najslavnejša je bila borba za Trst. Toda če bi hotel natanko opisati, kaj vse sem doživel, bi moral pripovedovati ves dan. Naj bo za zdaj dovolj. Zdravo, mladi prijatelj!

Franjo Godec

Tu se najdemo vsak dan

PRIJETEN VONJ

Nekoč je lisica ukradla kokaš. Odnese jo je v svoj brolg, jo oskubila in sklenila, da je ne bo takoj pojedla.

»Večer je že,« si je dejala. »Danes sem imela naporen dan. Bolje bo, če si jutri priredim dobro pojedino. Zdaj pa se bom lepo naspala.« Položila si je kokaš pod glavo namesto blazine ter legla k počitku. Potem se je obračala, obračala, zaspati pa ni mogla. Vstala je, povohala kokaš in dejala:

»Tale blazinica je čez mero mehka in nikakor se ne da zaspati. Zal bom morala pojediti njen najmehkejši del. Mislim, da bom potem laže zadremala.« Tako je tudi storila. Obglodala je kokaš bedra in še rebra nekoliko ter zopet legla.

No, še vedno je spanec bežal od nje. Pokazalo se je, da je vzglavje pokazalo pretrdo. Zvito-

Tu se najdemo vsak dan

PRIJETEN VONJ

Nekoč je lisica ukradla kokaš. Odnese jo je v svoj brolg, jo oskubila in sklenila, da je ne bo takoj pojedla.

»Večer je že,« si je dejala. »Danes sem imela naporen dan. Bolje bo, če si jutri priredim dobro pojedino. Zdaj pa se bom lepo naspala.« Položila si je kokaš pod glavo namesto blazine ter legla k počitku. Potem se je obračala, obračala, zaspati pa ni mogla. Vstala je, povohala kokaš in dejala:

»Tale blazinica je čez mero mehka in nikakor se ne da zaspati. Zal bom morala pojediti njen najmehkejši del. Mislim, da bom potem laže zadremala.« Tako je tudi storila. Obglodala je kokaš bedra in še rebra nekoliko ter zopet legla.

No, še vedno je spanec bežal od nje. Pokazalo se je, da je vzglavje pokazalo pretrdo. Zvito-

Aprilska

Hej, dežnike razgrnite, spet bo deževalo! Razgrnili so dežnike ne zares — za šalo!

Kaj počnete, ste ob pamet, sonce bo sijalo? Brž pospravijo dežnike ne zares — za šalo!

Kdo je tisti neugnanec, ki na njega vabo zdaj pospravljamo dežnike ne zares — za šalo?

Bi ulovili potegavca, ga potresli malo za ušesa in za brado ne zares — za šalo?

So ulovili ga, potresli, nič ni pomagalo, se april smejal jim v brk je ne zares — za šalo!

Ana Rijačec

David

Ko se ptički ženijo

Ko se ptički ženijo, botre sove kuhajo: od mušice rebre, od komarja stegence, tolste polčevne rogé, slastne mišje kračice. Mravlje so prinesle jajčka, zelenjavo pa dva zajčka; jedro mernik veverice, med čebele za potice. Polh je sod masti privaril,

ogenj čuk je sam zapalil, žolne dolbce take sklode, da bo sit, kdor zraven sede. A ko v ponvich se praži, krokarji stoje na straži:

nepovabljenim ne sme dovoliti se v gosti! Kosmatina sram ni krasti, kar po hosti prilomasti; volk, ovej, je pošteruh, vse pospravil bi do muh; zvitorepka, ko bi tekla, z repom z miz bi vse pometla, s sabo te dobrote vzela, sama pila, sama jela, ptičkom dober tek želela.

Zavrteli smo se v krogu

Od popoldneva do večera

»Milan, umakni se, ne vidiš, da si mi na poti!« je klical Marko svojemu mlajšemu bratcu. Ta pa se ni kaj prida menil za opomine. Še kar naprej je stal sredi med mladimi modelarji, ki so v nedeljo prišli s svojimi modeli, z velikimi in manjšimi zmajji na prostran travnik v Tivoliju. Vreme je bilo lepo. Ne prehud in ne preslab veter je obetal veliko veselja. Milan pa se ni hotel umakniti, zato mu je Marko zagrozil: »Boš videl, mam! bom povedal!«

Nemara je groznja zalegla, morda pa je tudi Milan sam uvidel, da ne bo mogel dolgo vzdržati med vrvežem mladih modelarjev. »Eni so tekali sem, drugi tja, vsak pač za svojim zmajem... zmajji pa so se dvigali in dvigali visoko v zrak. Marsikateri vrvice, nemotana na velik klobčič, je bila še prekratka, kajti še višje, še dalje bi zletel zmaj...

Smo na vogalu Trstenjakove in Smoletove ulice v Ljubljani. Vreme prijetno. Gledalci se zbirajo. Ni jih mnogo, a vendar so. In to vliiva poguma in borbenosti mladim nogometšem. Prvo je moštvo Trstenjakove ulice, za njim pa tečejo že drug za drugim igralci iz Smoletove ulice. No, sodnik je prišel kar v copatah, kajti doma je tu blizu. Pa to nič ne de. »Fiiijju,« zaživža piščalka in žoga zleti v igro.

»Daj, poduj, udari!«... »Z glavo, če ne gre drugače!« bodrijo gledalci — in med njimi je precej starejših ljudi, ki pa niso zaradi tega nič manj navdušeni... Tekma se bliža koncu prvoga polčasa... Rezultat je še vedno neodločen.

Mimogrede povedano — igrišče ni prav tako, kot bi moralo biti. Za gol služita dva mejna kamna, igrišče je precej manjše od predpisanege in tudi igralcev ni polno število. Vsako moštvo šteje le pet nogometšev. Ampak tekma je razburljiva in napeta prav tako, kot bi se med seboj merila velika, izkušena moštva.

»Daj, Smoletova, naprejk!« ališim se izza vogala. Napad moštva Smoletove ulice je očitno v pre-

moči. Morda bo to odločilo igro v njihov prid. Morda?

Sivozelena vodna gladina se tu in tam presijava s sončnimi žarki. Pa pride val in za njim drugi in spet drugi in sivozelena vodna gladina se vzburi. Kdo je povzročil te drobne valove? Glejte, čoln, ki je zaplaval sem od brega. Tu je Meta z mamo in še več otrok je v njem. Prvič letos se vozijo v čolnu. Še pred nekaj meseci je to vodo pokrivala debela plast ledu in Meta in njeni tovariši so mnogokrat prihajali semkaj z drsalkami in se veselili lepih zimskih dni na ledu.

Pa je odšla zima in z njo led in sneg. Prišla je pomlad. »Mamica, še kdaj boš prišla z nami sem, ali ne?« vprašujejo zvedave očke, iz katerih žari veselje v lep pomladni dan.

Dren je vzcvetel. Povsod kuka iz zemlje zelenje in cvetje. Trolejbus, ki vozi proti Ježici iz Ljubljane, je nabito poln. Med starejšimi ljudmi se prav pri nogah gnetejo otroci. Krušne torbice imajo čez rame in v njih nemara kaj za pod zob. Na sprehod gredo.

»Nikar jih preveč ne trgaj, dovolj cvetja že imaš,« poučuje starejša sestra svojo mlajšo, ki bi hotela natrgati prav vse cvetje, ki ga je toliko po teh zelenih trtah. »Poglej, tole bo prav za tisto manjšo vazo, ki jo imava medve na mizi, tole pa naberem še za mamico. V kuhinjo bo postavila lonček s cvetjem...« Takole pravi mlajša starejši sestri in obe sta zadovoljni, da bosta razveselili mamico in prinesli v dom pomlad, ki diha prek polja.

»Glej, sneg!« se je vzradostil Janez, ko sta z očetom prisopihala na ploščad ob Ljubljanskem gradu. Ozrla sta se v gorenjsko stran in res — tam daleč na vrhovih planin se je lesketalo, bliščalo in mežikalo v sonce. Sneg je to, ki

s svojo belino prekriva naše visoke planine tudi tedaj, ko pri nas pomlad že vzame slovo in poda roko poletju.

In kakor da bi drobne snežinke privršale po zraku z Gorenjskega in se usedle na marlične veje, so se na njih odprli beli, rahlo zarudeli cvetovi.

Danes je Tine prvič obul do- kolenke. Danes prvič v letošnjem letu. To je dogodek, ki ste ga morda tudi vi že doživeli. Ampak prelep je občutek, ko obleče fant prvič po dolgih zimskih mesecih kratke hlače in mu okrog kolena piha topla pomladna sapa, kajti nogavice nehajo svoje opravilo tam pod koleni.

»Gremo nekam! Kaj pravite, fantje, kam?« je ves v ognju Tine. Zvabiti želi svoje prijatelje, da bi jo mahnilji kam. Morda bodo odšli na Savo, morda na Golovec, morda pa kam drugam?

Ne vemo, kam jo bodo ubrali, prav gotovo pa je, da bo ta dan vesel in prijeten za vse, ki so se zbrali in ga bodo preživeli s Tinetom vred. V.N.

»Veste, ne zaradi sebe. Doma me vsak dan sprašujejo o tem. Vse hočejo vedeti.«

Ga poznate?

Profesor slovenščine vpraša dijaka, kaj mu je povedati o letu tisoč osem sto štiriinštrideset. »Takrat se je rodil Simon Gregorčič.«

»Dobro! In pet let pozneje?« »Takrat je bil star pet let.«

Mama je zalotila sina, ko si je umival noge in si ni sezul nogavic.

»Ja, Pepček, kaj pa vendar misliš? Takoj si sezuj nogavice!«

»Oh, mama, ko pa je voda tako mrzla!«

(Knjige)

Pozimi veliko pojé, da nam toploto dajé. a lačna stoji poleti, ker ji ni treba greti. (Peč)

TRI VESELE

»Veste, ne zaradi sebe. Doma me vsak dan sprašujejo o tem. Vse hočejo vedeti.«

»Dobro! In pet let pozneje?« »Takrat je bil star pet let.«

Mama je zalotila sina, ko si je umival noge in si ni sezul nogavic.

»Ja, Pepček, kaj pa vendar misliš? Takoj si sezuj nogavice!«

DNEVNE NOVICE

Prijatelji strelstva! Zaradi številnih strelskih tekmovalcev v tekočem letu v mestu Ljubljani so strelci sprožili misel za ustanovitev oddelka sprozičev pri Mestnem strelskem odboru. Pokazivati naj bi imeli svoj finančni pravilnik po znanju v treh skupinah. Zato naprošamo vse, ki imajo veselje in zanimanje za poklicno strelstvo, da se zglasijo od 14. do 20. aprila na Mestnem strelskem odboru, Ljubljana, Resljeva cesta 9, soba 7, vsak dan od 8-14. Vabljeni vsi prijatelji strelstva! — Mestni strelski odbor, Ljubljana.

Pred molji zaščitite vašo obleko z znanim sredstvom MOTOX. Pazite na zaščitno znamko MOTOX!

PREDAVANJA

Profesorice in Pedagoško društvo v Ljubljani vabita na predavanje avstrijskega pedagoga dr. Fr. Hillebrandta o temi: »Problem diferencijalne enotne šole«, ki bo v sredo, dne 14. aprila ob 20 v predavalnici I gimnazije.

Dekanat pravne fakultete v Ljubljani vabi na predavanje univerzitetnega profesorja iz Zagreba dr. Olega Mandića, ki ga bo imel v sredo, dne 14. aprila ob 18 v Zbornični dvorani univerze pod naslovom: Sociološki izvori krščanske ideologije.

V petek, dne 16. aprila ob 20 bo predaval ing. Dušan Gruden »O pomenu in vlogi žilnice iz cikel «Gradbeništvu». Predavanje bo v prirodoslovni dvorani Univerze, vhod iz Gosposke ulice. Predavanje spremljajo diapozitivi.

V Klubu kulturnih delavcev govori v četrtek, 15. maja ob 20.30 lektor zagrebške univerze g. Leclerc: O Albertu Camusu.

KONCERTI

Vodilni švedski pianist Hans Elygraf koncertira nočjo ob 20.15 v Filharmoniji. Kritika v Amsterdamu kaže o njem, da je umetnik izrednega kova. Elygraf je zadnji inozemski gost, ki bo koncertiral s klavirskim večerom v tej sezoni. Na sporedu so dela Bacha, Mozarta, Beethovna, Brahmsa, Debussyja in Bartoka. — Vstopnice so še na razpolago.

GLEDALIŠČA

DRAMA — LJUBLJANA

Sreda, 14. aprila ob 20: Gorki: »Vasa Zelenovica«. Abonma red B. (Rašela — Ančka Levorjeva, Natalija — Vilka Grilova).

Četrtek, 15. aprila ob 20: Tirsó de Molina: »Don Gil v zelenih hlačah«. Abonma red H.

Petek, 16. aprila: Zaprtó.

Sobota, 17. aprila ob 20: Tirsó de Molina: »Don Gil v zelenih hlačah«. Izven in za podeželje.

Nedelja, 18. aprila ob 20: Miller: »Smrt trgovskega potnika«. Izven in za podeželje.

OPERA

Sreda, 14. aprila ob 19.30: Verdi: »Trubadur«. Gostovanje J. Gostiča. — Abonma red C.

Četrtek, 15. aprila ob 19.30: Foerster: »Gorenjski slavček«. Gostovanje R. Francija. Zaključena predstava za sindikat železniške direkcije ob dnevi železnice.

Petek, 16. aprila ob 19.30: Gluck: »Ifigenija na Tavridi«. Abonma K.

Sobota, 17. aprila ob 19.30: Prokofjev: »Zaljubljen v tri oranže«. Premiera. Proslava 35-letnice umetniškega delovanja basista Draga Zupana.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Sreda, 14. aprila ob 16: Vilharjeva šaligré — Večer v čitainici. Izven.

Petek, 16. aprila ob 20: Slavko Grum: »Dogodek v mestu Gogi«. Premiera. Izven.

Sobota, 17. aprila ob 20: Slavko Grum: »Dogodek v mestu Gogi«. Izven.

Nedelja, 18. aprila ob 20: M. Chase: »Harvey«. Izven.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana — Mestni dom

Nedelja, 18. aprila ob 16: Nestroy-Likar: »Ah ta ljubezen šmentana«. Popoldnanska predstava (30. predstava).

Umrli so v Ljubljani

Kocmur Amalija, gospodinja. Pogreb bo v sredo ob 15 na Zalah.

Podkov Franc, mesar. Pogreb bo v četrtek ob 15 na Zalah.

Prundner Marija, gospodinja. Pogreb bo v četrtek ob 15.30 na Zalah.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna

Sreda, dne 14. aprila 1954: lekarna »Studentci«, Gorkega ulica 18.

RADIO

5.30—7.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 7.30—7.50 Pohorski fantje pojo in igrajo — 7.50—8.00 Obvestila in objave — 8.00—8.15 Veliki orkestri igrajo lahko glasbo — 8.15—8.20 Za naše gospodinjice — 8.20—8.30 Zabavna glasba — 8.30—8.40 Poročila — 8.40 do 9.00 Za dobro voljo — 12.00—23.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

MESTNO LUTROVNO GLEDALIŠČE

Marionete

Levstikov (Sentjakovski) trg

Sreda, 14. aprila ob 15.30: Pengov-Simonič: »Zlata ribica«. Zaključena predstava za osnovno šolo Moste.

ob 17: Pengov-Simonič: »Zlata ribica«. Zaključena predstava za osnovno šolo Grahovo ob Bači.

Nedelja, 17. aprila ob 11: Kuret: »Obuti maček«.

Občinstvo obveščamo, da bo marionetno gledališče zaradi turneje gledališča ročnih lutk po Primorski zaprto od 19. aprila do 17. maja.

Predprodaja vstopnic za nedeljsko predstavo bo od petka dalje od 11 do 12.30 pri blagajni Mestnega gledališča v Gledališki pasaži ali telefon 32-020.

RADIO

Dnevni spored za sredo, 14. aprila

Poročila: 5.35, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

5.30—7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) — vmes od 5.45—5.55 Jutranja telovadba — 6.30—6.35 Radijski koledar in pregled tiska — 7.20 Za gospodinjice — 12.00 Melodije G. Gershvina — 12.20 Nasveti za dom — 12.30 Opoldanski koncert — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.45 Za pionirje — 14.05 do 15.00 Za vsakoogar nekaj (lahka in operetna glasba) vmes od 14.40—14.45 Kaj bo danes na sporedu — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Slovenska ura za višjo stopnjo: a) ing. Sušteršič: Gozdar pripoveduje; b) Prošnja (po Bonselsu) — ponovitev — 16.00 Koncert po željah — 17.10 Domače pesmi izvaljajo zbori, ansambli in solisti — 17.45 88. letnica tečaja angleškega jezika — 18.00 Baletna glasba — 18.25 Glasbeni razgledi — 18.40 Koncert pianistke Olge Jovanović — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 Od karule do karule, reportaža — 20.45 Večerni orkestralni spored — 22.15 Igra pesni orkestra Radia Ljubljana pod vodstvom Marisa Rijavca — 22.35—23.00 »Moderni pesni orkestri«.

23.00—24.00 Oddaja za tujino na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna

Sreda, dne 14. aprila 1954: lekarna »Studentci«, Gorkega ulica 18.

RADIO

5.30—7.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 7.30—7.50 Pohorski fantje pojo in igrajo — 7.50—8.00 Obvestila in objave — 8.00—8.15 Veliki orkestri igrajo lahko glasbo — 8.15—8.20 Za naše gospodinjice — 8.20—8.30 Zabavna glasba — 8.30—8.40 Poročila — 8.40 do 9.00 Za dobro voljo — 12.00—23.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

KINO

PARTIZAN: Ameriški barvni film: »Dvoboj pri Srebrnem potoku«.

UDARNIK: Ameriški film: »Moč orožja«.

POBREZJE: Italij risanka: »Bagdadska roža«.

STUDENCI: Amer. film: »Pavla«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Sreda, 14. aprila ob 19.30: Hristič: »Ohridska legenda«. — Zaključena predstava za železničarje.

Četrtek, 15. aprila ob 19.30: Kretf: »Velika puntarija«. Premiera. Izv. in za premierski abonma.

Umetnostna galerija, Strossmayerjeva ulica 6: Razstava beograjske skupine »Samostalni« — olja, grafika in plastika. — Razstava je odprta dnevno od 9 do 18 v času od 11. do 25. aprila 1954. Prijave za ekskurzije pošlite na telefon 25-45. Vodstvo na razstavi zagotovljeno.

Oglašujte v »Ljudski pravici - Borbi«!

TEDNI IZIDEJO

OPŠTE UZANSE ZA PROMET ROBOM

s predgovorom in podrobnim kazalom, ki omogoča hiter vpogled v besedilo uzanc

Glede na to, da so uzance dobile veljavo 7. aprila 1954 in jih uporabljajo v sporih, za katerih rešitev je pristojna državna arbitraža, je knjiga neobhodno potrebna vsem gospodarskim in združnim organizacijam, bankam, železniškim in vsem ostalim prometnim podjetjem, samostojnim vojaškim komandam, arbitražnim izvedencem, sodiščem in državnim arbitražam, pravobranilstvom, prav tako pa tudi ljudskim odborom okrajev, mest in občin, katerih imovinske spore rešuje državna arbitraža.

Uzance bodo dobro služile zlasti inšpekcijam, javnim tožilstvom, organom državne uprave, advokatom, kakor tudi študentom pravnih in ekonomskih fakultet.

Naročila sprejema: Oddeleženje prodaje »Službenog lista FNRJ« — Beograd, Kraljevića Marka ulica 9.

KOLEKTIV MESTNEGA GRADBENEGA PODJETJA »MEGRAD«

SPOROČA VSEM DOBAVITELJEM IN INVESTITORJEM, DA SE JE DOSEDANJA FIRMA PODJETJA PREIMENOVALA V

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE »STAVBAR«

MARIBOR — VITA KRAIGHERJA ULICA 8

TER SE ŠE NADALJE PRIPOROČA ZA NJIH NAKLONJENOST

TOVARNA TEŽKIH ORODNIH STROJEV

»IVO LOLA RIBAR« — ŽELEZNIK

OBISKI ZA OGLED TOVARNE SE SPREJEMAJO PROTI PREDHODNI PRIJAVI LE OB ČETRTHIH OD 8. DO 12. URE

INOZEMSKI OBISKOVALCI SE SPREJEMAJO NA PODLAGI 24 UR PREJ VLOŽENE PRIJAVE

DROBNI OGLASI

SPREJMEMO mojstra in pomočnike avtokleparja in avtomobilarje. Invalidsko podjetje »Kolarstvo karoserija mizarstvo«, Maribor, Tržaška c. 6. M 36

VEČ KVALIFICIRANIH strojnih ključavničarjev in kovinostругarjev sprejme podjetje »Žičnica«, Ljubljana, Tržaška cesta 69. — Nastop službe takoj. 1261

TOVARNA

»RADOJE DAKIČ«

TITOGRAĐ

potrebuje:

- 4 strojne inženirje za vodilna delovna mesta v podjetju
- 2 strojna tehnika s prakso v konstrukcijskem biroju
- 11 visoko kvalificiranih (strojnih ključavničarjev, kovinostругarjev, kovinorezbarjev, orodjarjev)

Interesenti naj se javijo na gornji naslov in pošljejo najnujnejše podatke o dosedanjem delu in službovanju.

Plača po sporazumu!

Stanovanja zagotovljena za samce in poročene!

V primeru poziva za dogovor plača podjetje stroške do Titograda in nazaj!

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »KOMUNA«

Mehiški film

»Soledadin šal«

glavni vlogab Estela Inda, Arturo de Cordova, Pedro Armendariz.

Tednik Predstave ob 16, 18.30 in 21

»redprodaja vstopnic od 10—11 in od 15 dalje.

KINO »UNION«: Amer. barvni film: »Viharni zaliv«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

Predprodaja vstopnic od 12.30 dalje.

KINO »SLOGA«: Amer. barvni film: »Amerikanec v Parizu«. Brez tednika. Predstava ob 16, 18 in 20.

Ob 10 bo matineja istega filma.

Predprodaja vstopnic od 9—11 in od 15 dalje.

KINO »SOCA«: Mehiški film: »Soledadin šal«. Brez tednika. Predstavi ob 17 in 19.30.

Predprodaja vstopnic od 10—11 in od 16 dalje.

KINO »TRIGLAV«: Amer. film: »Točno opoldne«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20. Predprodaja vstopnic od 17 dalje.

KINO »SISKA«: Amer. film: »Napolni čas«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Predprodaja vstopnic od 15 dalje.

JESENICE: »RADIO«: Mehiški film: »Maklovija«. Predstavi ob 18 in 20.

»PLAVZ«: Ameriški film: »Na slabem glasu«. Predstavi ob 18 in 20.

KRANJ: »STORŽIČ«: Ameriški film: »Njeno življenje«.

PTUJ: Ameriški film: »Tajni tovari«.

PeTaLin

je zanesljiva zaščita vaše garderobe pred molji.

PeTaLin.

UPRAVNI ODBOR SPLOŠNE BOLNIŠNICE V MARIBORU

razpisuje prosta delovna mesta za:

- 1 magistra farmacije vodjo zavodove lekarne
- 1 magistra farmacije
- 4 medicinske laborante

Pogoji: Dokončana farmacevtska fakulteta, za vodjo lekarne pa še večletna praksa v zdravstvenih ustanovah, za medicinske laborante pa predpisana strokovna izobrazba.

Prošnje je poslati UPRAVI SPLOŠNE BOLNIŠNICE V MARIBORU skupno z življenjepisom in dokazili o šolski in strokovni izobrazbi!

Izšla je

Zbirka propisa o službenicima

(plače — strokovni izpiti — rang šol in tečajev — potni in selitveni stroški)

s komentarji in obrazci

J. JOVANOVIĆA — v redakciji V. NIKOLIĆA, načelnika oddelka za plače in uslužbenska razmerja

Zbirka vsebuje pregledano besedilo predpisov s komentarji in obrazci o plačah in zvanjih uslužbencev izven gospodarstva (vse službe v državni administraciji, zdravstvena služba, prosveta, Narodna banka in DOZ, sodišča, javna tožilstva in pravobranilstva, arbitraža, računovodstvena služba, davčna, carinska, geodetska in statistična služba, Ljudska milica in drugo), nadalje pregledano besedilo predpisov o strokovnih izpiti ter rangi šol in tečajev, kakor tudi pregledano besedilo uredbe o potnih in selitvenih stroških in drugih predpisov (nad 50 uredb, pravilnikov in drugih pravnih predpisov).

Naročnikom smo zbirko že odposlali, nova naročila pa sprejemamo na naslov:

Novinsko izdavačko preduzeće

»TEHNIČKA KNJIGARNA«

Beograd — Ulica 7 jula 26/1

Poštanski fah 307

TRIE

tovariši

ROMAN 47

E. M. REMARQUE

Trenutek osuple tišine. Toda Armada spasa je bila vajena nadlog. Se močneje je zbor petje takoj spet nadaljeval.

»Kaj hočeš na svetu sam...« je donelo v en glas...

»Tri sto hudičev!« je rohnel ogorčeni glas, »nití tu človek nima miru!«

»Kjer satanovo tle slepilo zapeljuje...« je donelo v silnem zanosu proti ogorčenemu lasu.

»Ve stare prismođe me že zdavnaj ne morete zapeljati!« je neutegoma zadonel odgovor iz megle.

Počil sem v smeh. Tudi Pat se ni več mogla premagovati. Kar tresla sva se od smeha spričo tega dvoboja na pokopališču. Armadi spasa je bilo znano, da so bile klopi tu zavetišče zaljubljenih parčkov, ki niso vedeli, kam bi se v mestnem hrupu sicer zatekli, da bi jih nihče ne motil. Zato se je odločila za silen udarec. Priredila je nedeljsko racijo, da bi rešila duše. Pobožno, verno in glasno so se drli neizžolani glasovi. Kitare pa so jih spremljale z mogočnim wumba, wumba.

Pokopališče je oživeło. Iz megle so se razlegali klici in krohó. Kazalo je, da so zasedene vse klopi. Samotni upornik ljubezni je dobil nevidno ojačanje somišljenikov. Brž so sestavili protestni zbor. Pri tem so morali biti tudi stari vojaki, ki jih je bila izpodbudila koračnica; kmalu je namreč mogočno zadonela

nemirljiva pesem: »V Hamburgu sem bil — videl sem cvetoči svet...«

»O, nikar ne vztrajaj v zakrknjenosti«, je še enkrat hreščeče prodiril zbor asketov, kajti Armada spasa je s svojimi kimajočimi širokokrajnimi klobuki zašla v največji alarm.

Toda zlo je zmagalo. »Svojega imena ne smem imenovati«, so se mogočno uprla hripava grla, »saj sem prodajna deklina...«

»Zdaj bo pa čas, da jo odkuriva«, je dejala Pat. »To pesem poznam. Ima mnogo kitic, ki se mogočno stopnjujejo. Pojdíva!«

Spet je bilo tu mesto s svojim hupanjem in drdranjem koles. Toda ostalo je začarano. Megla je napravila iz omnibusov velike praviljične živali, avtomobilu so postali plazeče se svetlobne mačke, izložbe pa pestre votline zmešnjave.

Odšla sva vzdolž pokopališča in naprej čez zabavišče. Vrtiljaki so moleli v vlažni zrak, liki šumeči stebri glasbe in sijaja, vražje kolo se je iskriło v škrlatu, zlatu in krohótu, labirint pa se je lesketal v modrih plamenih.

»Blagoslovljeni labirint!« sem dejal.

»Zakaj?« je vprašala Pat.

»Saj sva bila skupaj v njem.«

Prikimala je.

»Zdi se mi, da je minila od takrat že cela večnost.«

»Ali pojdeva še enkrat vanj?«

»Ne«, sem odgovoril. »Zdaj ne več. Ali hočeš kaj piti?«

Odkimala je z glavo. Bila je čudovita. Megla je bila ko lahna para, ki jo je delala še očarljivo.

»In tudi trudna nisi?« sem ji vprašal.

»Ne, še ne.«

Prišla sva do lop z obročki in kavli. Pred njimi so visele svetilke z belo, brizgajočo karbidno svetlobo. Pat me je pogledala.

»Ne«, sem dejal, »danes ne mečem. Nití enega obročka. Tudi če bi lahko dobil polno klet žganja Aleksandra Velikega.«

Sla sva naprej, čez trg in skozi mestne nasade. »Tu nekje mora rasti daphna indica«, je rekla Pat.

»Da, diši že od daleč čez livade. Čisto razločno. Mar ne?«

Pogledala me je. »Pač«, je odgovorila.

»Najbrž že cvete. Zdaj diši po vsem mestu.«

Predvidno sem se ozrl na desno in levo, če je kje prosta klop. Toda kriva je morala biti daphna indica ali pa nedelja ali kar že — nobene nisem našel. Vse so bile zasedene. Pogledal sem na uro. Bilo je že po polnoči. »Pojdí«, sem dejal, »k meni greva — tam bova sama.«

Ni odgovorila, toda vrnila sva se. Na pokopališču sva zagledala nekaj nepričakovanega. Armada spasa je dobila ojačanje. Zbor je stal zdaj v štirih vrstah. Ne samo sestre, tudi dve vrst. bratov v uniformah sta stale na pokopališču. Petje se ni več razlegalo hreščeče dvoglasno, marveč štiriglasno ko orgle. V valčkovem taktu je donelo nad nagrobnimi kamni: »Nebeški Jeruzalem...«

Opozicije ni bilo več slišati. Armada spasa jo je bila odpihala. »Vztrajati je treba«, je govoril zmeraj moj rektor Hillermann. »Vztrajnost in pridnost sta boljši od razuzdanosti in genialnosti...«

Odklenil sem vrata. Malo sem pomislil. Potem pa sem prižgal luč. Hodniška cev je zijala rumeno in ostudno. »Zatisni oči«, sem dejal tiho, »Pat, ta prizor je samo za utrjene živce.« Krepko sem jo dvignil in odšel počasi, kakor po navadi naprej, ko da sem sam, mimo kovčkov in plinskih kuhalnikov do svoje sobe.

»Grozno, kaj?« sem dejal v zadregi in se zagledal v plišasto garnituro pred nama. Da, zdaj sta mi manjkala brokatna naslonjača gospe Zalewske; preproga, svetilka Hassejevih...

»Saj ni tako strašno«, je rekla Pat.

»Pač, pač«, sem odgovoril in stopil k oknu. »Toda vsaj razgled je lep. Kaj če bi postavila stole k oknu?«

NIZKA IDEOLOŠKA RAVEN ter nerazumevanje vloge sindikatov

osnovni vzrok pomanjkljivosti v delu sindikalnih organizacij na Goriškem

Se vedno okoli tisoč delavcev izven sindikata. — Višina plač ni odvisna samo od razmer v eni tovarni, temveč od splošnega napredka gospodarstva in zlasti povečanja proizvodnje. — Proti prodiranju malomeščanskih vplivov v delavske vrste

Solkan, 12. aprila. Včerajšnje letne skupščine Okrajnega sindikalnega sveta, ki je bila v novem hotelu Sabotin v Solkanu, se je udeležilo 107 delegatov iz 104 sindikalnih organizacij.

Predsednik Okrajnega sindikalnega sveta tov. Jože Spacal je uvodoma govoril o lanskoletni dejavnosti sindikalnih podružnic in zlasti poudaril, da je politična zavest članov sindikata na Goriškem zadnja leta, zlasti odkar upravljajo gospodarstva delovni kolektivi, močno narasla. Vendar je v delu posameznih podružnic še precej pomanjkljivosti in slabosti, ki pa niso toliko posledica njihovih nedelavnosti kot nizke ravni ideološkega in političnega znanja večine članov in sindikalnih odbornikov. Sindikati morajo v bodoče upoštevati glavno nalogo: politično in gospodarsko vzgojo delavcev, posebej še tistih, ki delajo v organih delavskega upravljanja. Seveda pa pri tem ne gre zanemarjati ostalih nalog.

Na Goriškem je zaposlenih 11.213 delavcev, v sindikatu pa jih je 10.260 članov. Lani so dobili približno 1900 novih članov, vendar jih je izven sindikata še približno tisoč. To so v glavnem sezonski delavci gradbenih in drugih podjetij, ki delajo na oddaljenih gradbiščih. Nekaj jih je tudi iz ostalih podjetij, zlasti večjih kot so na primer tovarna cementa, salonita in salonitnih izdelkov Anhovo, tovarna pohištva Nova Gorica itd.

Ceprav sindikati marsikje še

vedno niso našli novih oblik dela in je v njihovem delu precej slabosti, pa so lani želi lepe uspehe. Zlasti velike zasluge imajo za brezhibno organizacijo veličastne proslave na Okroglici.

Sindikalne organizacije so doslej delovale skoraj izključno v mejah svoje tovarne ali podjetja in niso pomagale ostalim družbenim organizacijam, zlasti Socialistični zvezi. Čeprav je bilo v vsake odbore SZDL izvoljenih več kot polovica delavcev, v delovanju družbenih organizacij ni čutili pravega delavskega duha in revolucionarnosti. Kot primer neaktivnosti družbenih organizacij je treba še posebej omeniti Anhovo, kjer je največja tovarna v okraju, vendar vpliva sindikata v političnem življenju vasi ni občutiti.

Zaradi premajhne aktivnosti nekaterih sindikalnih organizacij je bilo več primerov, ko so posamezni direktorji skušali škodljivo vplivati na delovanje nekaterih organov delavskega upravljanja in si jih podrediti. Eden delegatov je v razpravi povelil celo o tem, da sestavljajo ponekod direktor ter predsedniki sindikata, delavskega sveta in upravnega odbora, nekakšno strogo ločeno skupino, vtem ko so delavci v vseh težavah prepuščeni sami sebi.

V zelo živahni razpravi so delegati govorili skoraj izključno o plačah ter o nepravilnostih, ki se dogajajo v posameznih podjetjih pri sestavljanju tarifnih pravnikov. Pri tem se je večina govornikov omejila zgolj na eno-

stranski zaključek, češ plače so prenizke. Le dva, ali trije tovariši so pravilno poudarili, da je višina plač odvisna od napredka celotnega našega gospodarstva in zlasti od povečanja proizvodnje.

Skoraj nihče od delegatov ni omenil tako važnih vprašanj iz dela sindikalnih organizacij kot so n. pr. kontrola nad delom organov delavskega upravljanja, pomanjkljiva tehnično-higienska zaščita dela, veliko število nesreč, zapostavljanje mladih delavcev itd. M. D.

Zvišati storilnost, povečati izbiro — glavna naloga delavskega sveta

V Železarni so lani presegli plan za 4 odstotke — Modernizirali so več obratov

Prejšnji teden je zasedal na Jesenicah novoizvoljeni centralni delavski svet. Najprej so poročali o poteku volitev v delavski svet, ki so bile 25. marca, udeležilo se jih je 93,3 odstotka volivcev. Jeseniški kovinarji so izvolili 251 članov v 23 obratnih delavskih svetov in 101 v centralni delavski svet. Zal je bilo v obratne delavske svete izvoljenih samo 21 mladinec in 13 žensk, v centralnega pa le en mladinec in nobena ženska. To prav gotovo ni pravičen odnos do mladine, ne do žensk, ki jih je v Železarni precej zaposlenih.

Na prvem zasedanju sta tudi poročala dosedanja predsednika centralnega delavskega sveta in upravnega odbora o dosedanjem delu. Delovni kolektiv je lani za 4 odstotke presegel plan. Delavski svet je zelo skrbel, da bi zboljševal strokovnost delavcev. Vsi v Železarni pa so si močno prizadevali, da bi poglobili socialistično zavest ter zboljšali delovno disciplino. Prizadevali so si tudi, da bi zvišali storilnost, povečali asortiment dobrih izdelkov, znižali neupravičene zastoje od 20,2 odstotka na dopustnih 15 odstotkov. Mnogo skrbi so tudi posvečali varnosti in preprečevanju obratnih nezgod. Povečali in modernizirali so tudi resne obrate,

Počastili so deveto obletnico padlih borcev NOV

V Makolah, v ptujskem okraju, so v nedeljo počastili 9. obletnico zavržnega napada fašistov na bolnišnico, obveščevalni center in kurirsko postajo v Srečah, kjer so na grusen način pobili borce narodnoosvobodilne vojne. Tamkajšnja organizacija Zveze borcev NOV je v spomin na ta dogodek priredila občni zbor ter proslavo padlih borcev v Srečah. Žalno svečanostjo so se udeležili tudi prebivalci iz bližnjih krajev. —

Rezervni članski okraja Radovelca so imeli v nedeljo na Bledu redni letni občni zbor, ki so se ga udeležili delegati iz vsega okraja. V minulem letu sta bila najboljša pododborna v Zirovnici in Bohinjski Bistrici. V teh dveh krajih so vključeni v društvo vsi rezervni članski. Oba pododborna sta zelo skrbeli za strokovno usposobljenost svojih članov. Po plodni razpravi so sprejeli več sklepov, ki bodo pomagali pri vzroji rezervnih članskih. Izvolili so tudi nov odbor. J. R.

Ob Ljubljanci so sprehodi ob sončnih popoldnevih prijetni

Na predlog ZB je MLO v Mariboru določil 3.900.000 za štipendije otrokom padlih borcev

V Mariboru so terenske organizacije Zveze borcev Narodnoosvobodilne vojne že zaključile letošnje občne zборе, v okoliškem okraju pa jih bodo končali te dni.

Na občnih zborih so razpravljali zlasti o skrbi za otroke padlih borcev NOV. Le pravilna vzgoja bo zmanjševala kriminal in nemoralno ter usmerjala mladino v pošteno življenje. K pomoči bo pripomogla tudi pomoč otrokom doma in v šoli ter njihovo vključevanje v industrijsko kovinarsko šolo, kakor tudi usmerjanje v ustrezne poklice. Ze lani so pošiljale organizacije otroke na taborjenje, najpotrebnejšim pa so preskrbeli obleko in obutev.

Iz Maribora in okolice bo odšlo 600 otrok na tritedensko taborjenje v Savinjsko dolino. Brezplačnega taborjenja se bodo lahko udeležili otroci ne glede na premoženjske razmere svojcev

ali rednikov, pri katerih živijo. Bolehne pa bo socialno skrbstvo poslalo na morje in v zdravstvene kolonije.

Mestni in okrajni ljudski odbor sta z velikim razumevanjem osvojila predlog Zveze borcev o podeljevanju štipendij otrokom padlih borcev. MLO Maribor je določil v ta namen 3.900.000 din, Okrajni ljudski odbor Maribor-okolica pa sedem milijonov din. S tem denarjem omogočajo šolanje tudi najrevnejšim partizanskim otrokom. V Mariboru prejema štipendije 68 otrok padlih borcev, od katerih obiskujejo nekateri še osnovno šolo, drugi pa gimnazij in učiteljske.

Terenske organizacije Zveze borcev proučujejo tudi življenjske razmere otrok, ki žive ponekod kot pastirji. Preprečujejo, da bi jih kdo izkoriščal in skrbelo za njih pravilno vzgojo.

Razen drugega dela in organizacijskih nalog posvečajo organizacije vso skrb tudi zgodovinski sekciji, ki zbira življenjepisne padlih borcev in ostalo zgodovinsko gradivo, ki bo pripomoglo osvetlitvi sodelovanje prebivalstva v Narodnoosvobodilni vojni na področju Maribora in njegove bližnje okolice. —rej

Star vlomilec

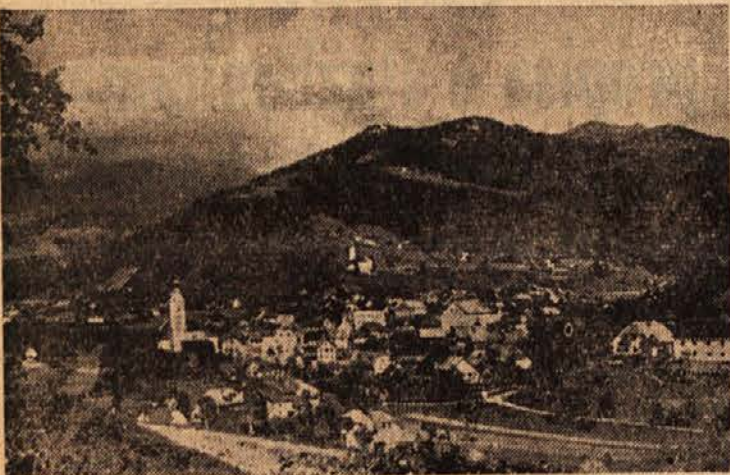
Pred Okrožnim sodiščem v Mariboru se je zagovarjal star znanec naših sodišč Ferdinand Kus. Večkrat je bil že zaznovan zaradi tatvin, a kljub temu noče prijeti za delo. Komaj je lani prišel iz zapora, je že nadaljeval s prejšnjim življenjem. To pot si je izbral slovenski okraj. V kratkem času je v okolici Mute večkrat vlomil v razine hiše, ko se je potepal iz kraja v kraj. Svoja dejanja je Kus priznal, pokazal pa ni niti najmanjšega kesanja. Osojen je bil na 3 leta strogega zapora. F. K.

Nova šola v Cerovem

Poročali smo že, da so minulo nedeljo slovesno odprli novo šolsko poslopje v Cerovem. Svečanosti ob otvoritvi nove šole se je udeležilo približno 2000 ljudi iz Brd, Tolmina, Nove Gorice, Kanala ob Soči in drugih krajev. Od gostov so bili razen nekaterih republikanskih ljudskih poslancev, številnih profesorjev, učiteljev iz drugih prosvetnih delavcev iz vse Goriške navzoči tudi člani Izvršnega sveta Franc Kimovec-Ziga, predsednik Sveta za prosveto in kulturo LRS dr. Anton Melik, načelnik tega Sveta Vlado Vodopivec in drugi.

Tov. Franc Kimovec-Ziga je domačinom v krajšem nagovoru čestital k otvoritvi nove šole ter jim izročil pozdrave in čestitke tudi v imenu ljudskih poslancev Goriških Brd tovarišev Borisa Kraigherja in Franceta Bevka.

V kulturnem delu programa so sodelovali šolski otroci iz Cerovega in okoliških vasi, pevski zbori iz Cerovega, Nebla in Meddane ter godba na pihala iz Kojškega. M. D.

Ljubno ob Savinji

BRALCINAM PIŠEJO

Precej, a žal premalo

V Zgornji Savinjski dolini so prebivalci po vojni ob pomoči ljudske oblasti vsaj za silo popravili najnujnejše. Gospodarstvo si je prva leta po osvoboditvi dokaj opomoglo. Storitvenega je bilo precej, a žal še premalo.

Pred vojno je 90% prebivalstva živelo v glavnem od proizvodnje lesa. Zaradi presumertive gospodarstva po vojni je bilo treba misliti, kaj bo v Zgornji Savinjski dolini najbolj donosno. V nižinskih občinah Mozirje, Nazarje, Rečica so možnosti za uspešen razvoj kmetijstva. V občinah Solčava, Luče in Ljubno pa tega ni. Zato si v teh krajih prizadevajo, da bi zboljšali turizem in živinorejo. Žal dosej še ni bilo pri odločujočih forumih dovolj razumevanja za to prizadevanje. Zato se ti dva panogi le počasi razvijata. V Sočanem okraju je bilo po vojni investiranj in gospodarstvo več milijard din in to predvsem v Šaleški dolini, zgradili so za več deset milijonov din raznih športnih in drugih naprav (keglisce v Sočanju, Velenjsko jezero). V Zgor. Savinjski dolini pa je bilo invest. milijonov din. To nesrazmerno investicij je precej vplivalo na življenjsko raven prebivalstva v Zgornji Savinjski dolini — prav tako na gospodarski in kulturni razvoj, ki ju da.

Iz soboške sodne kronike

Nakupovalec KZ Križevci v Prekmurju K. J. se je prošnje leto dlje ukvarjal z nepoštenimi posli. Večkrat si je prilastil zaupano mu gotovino. Ponarejal je razne listine; tako je Krajevni zadrugi v Križevcih predložil najmanj 16 lažnih potrdil o prevzemu živine z lažno navedbo teže in cene. Z njimi je hotel prikriti denar, ki si ga je prilastil. Bavi se je z nedovoljenim trgovanjem. Brez vednosti zadruge je nakupoval teleta in prašiče ter jih prodajal raznim nakupovalcem.

Vsake pesmi pa je konec in tudi J. K. je odklenkalo. V KZ Križevci so začeli zasledovati njegovo podjetno trgovanje ter ga prijavitelj javnemu tožilecu. Ta je J. K. tudi obožljivi omenjeni dejani. Okrajno sodišče v Murški Soboti pa ga je obsodilo na eno leto in osem mesecev zapora ter na 10.000 din globo. Na pritožbo javnega tožilca pa mu je Okrožno sodišče v Mariboru svetošlo zaporno kazen na dve leti.

nes ne moremo primerjati z razvojem v Šaleški dolini. V Zgornji Savinjski dolini, kjer je bilo med vojno veliko požganega in porušenega, še sedaj obnova ni končana.

Podobno je z živinorejo. Nujno bi bilo dobiti neke sredstva, da bi lahko postavili gospodarstvo teh krajev na trdne temelje. Pospešiti je treba gradnjo turističnih objektov in zboljševanje živinoreje.

Zgornja Savinjska dolina je brez industrije, zato je zaman pričakovati, da bi se sama gospodarsko in kulturno opomogla. Vsekakor bi bilo treba nuditi več pomoči. K. C.

»METKA« JE BILA VIR POSEBNIH DOHODKOV

Skupina tatov, prekupčevalcev in verižnikov tekstilnega blaga Mehanične tkalnice »Metka« v Celju, se je morala zagovarjati pred ljudskim sodiščem, kjer so tudi prešli zaslišene kazni.

Francu Urančič, ki je bil v Mehanični tkalnici »Metka« zaposlen od januarja 1952. do 14. oktobra 1953., je uspešno mimo kontrole odnesl nad 100 metrov raznega tekstilnega blaga, ki je nato prodajal prekupčevalcem. Praveca trgovina pa se je razvila s tekstilnimi odpadki. Marija Dobovnik je nakupila 170 metrov tekstilnega blaga in ga prepredajala po višjih cenah. Za Dobovnikovo in Karlo Majceničem pa ni hotela ostajati niti Terezija Koružnjak. Leta 1952 in 1953 je v trgovski poslovalnici »Cinkarna« na Mariborski cesti prodala 150 metrov tekstilnega blaga z napakami sumljivega izvora. Doma pa je prodala še 300 metrov blaga. Z blagom je prekupčevala tudi Terezija Ivančič in bila zato kaznovana z mesec dni zapora, medtem ko je Urančič bil kaznovan na 10 mesecev zapora. Dobovnikova na 4 mesece, Majcenič na 2 mesece in Koružnjakova na 3 mesece zapora. Vsi bodo morali povrniti škodo, ki so jo povzročili skupnosti. F. K.

Za 200.000 dinarjev blaga so odnesli

V Sentjerneju pri Celju so 10. t. m. ponoči vlomili v trgovino. Komisija je ugotovila, da so vlomili vrgli iz tečajev zunanjo levo polovico vrat. ki je bila okovana s pločevino. Se prej so pa odklenili ključavnico obešalko, ki je bila na železnem zapahu. Ključ-

Sodniki okrajnega sodišča v Celju imajo včasih med drobnimi kazenskimi zadevami tudi kako večjo, ki vzbuja pri poštenih ljudeh zanimanje in upravičeno obojanje. Pred nedavnim je sem priromal tudi dokaj zajetel kazenski spis o troh zvočnih »trgovcih«: dveh trgovskih potnikih in nabavnem referentu celjskega kovinarskega podjetja.

Gabrijel Sentjuro, Ivan Hudohmet, trgovca potnika, in Ivan Gobec so se do nedavnega razen redne zaposlitve, pečali tudi z prepovedano trgovino. Med njimi je bil najbolj podjeten Sentjuro, nekdanji trgovec in sedaj trgovski potnik Tkalicice in v Osljaku. Trgovska služba na področju Slovenije, Latare in Reke je Sentjuro nudila izredno široke možnosti za neupravičeno postranske službe. Staro znanstvo s Krmeljem, direktorjem Tekstilne tovarne v Preboldu in Zagarjem iz iste tovarne je bilo trdna podlaga za dobičkonosne kupčije, ki jih je od maja 1951. leta dalje »sklepal« s to tovarno. Začelo se je 29. maja 1951. leta, ko je v TT Preboldu kupil 595, 8 metrov tekačev in 210 litrov drugega tekstilnega blaga. Dalje je kupil v isti tovarni 5. 7.

Svojevrsen rekord trgovskega potnika iz Celja

1951. leta 322 metrov, v začetku 1952. leta 776 metrov, 28. septembra leta 1953 573 metrov, 16. novembra istega leta 1630 metrov tekačev in raznega drugega tekstilnega blaga. Leta 1954 je kupil: 13. februarja 1969 metrov in 10. marca 841 metrov tekačev, alpina, molina in drugega blaga. Tekstilno blago je kupoval po nižjih cenah in ga draže prodajal mreži prekupčevalcev in verižnikov. Seveda so mu take kupčije prinesle lepih sto tisočakov. Njegovim »podrejenim« prekupčevalcem je še deset tisoče dinarjev dobička... za vsak lep nekaj. V Preboldu so bili očito zadovoljni s prodajo nekurantnega blaga, saj je... bilo »pošteno« prodano. Od Sentjuro sta sprejemala gotovino za prodano blago celo direktor Krmelj in Potočnik, vodja barvarne v isti tovarni. Da pa ne bi bilo slučajno kakih nevednosti za Sentjuro in tovarno, je zato poskrbelo tovarniško knjigovodstvo. Za blago, ki ga je dejansko prevel Sentjuro, je knjigovodstvo izstavljalo račune na ime organizacije OF v Preboldu, trgovskega podjetja »Volna« v Celju in na ime neke sindikalne podružnice v Ptuj, kjer je Sentjuro nekoč bil zaposlen. Iz Prebolda so pošiljale blaga potovalec v skladišče tovarne perila TOPEK, od tod naprej v delavnico finomehanika Javorska v Askerčevi ulici in po drugih legalnih poteh. V Ptuj je Ernest Blagojevič prodajal to blago v trgovini socialističnega sektorja za 80 dinarjev draže pri metru. Spreten poslovodja pravi, da je tako hotel doseči dobiček za kritje eventuelnega primanjkljaja v poslovilnicili. Zadnje pošiljko, 841 metrov raznega tekstilnega blaga, je Sentjuro prodal Stanetu Gabrijelu v Ljubljani. Razen tekstilnega blaga je prodajal tudi predpasnike, (350 predpasnikov v Mariboru), električne peči, izdelek železnikarja iz Celja in slikarske strojčke za soboslikanje. Ne mislite, da je šlo brez dobička. Na Ljudsko sodišče bo poskrbelo, da bo Ljudsko sodišče odpravilo take »bolnikesiljavke, ki še vedno skušajo lagodno živeti na račun žuljev delovnega sloveka. F. K.

Ponoči od 29. na 30. marca so neznanči ukradli elektromotor na železniški postaji v Prevaljah, kjer ima mežski rudnik skladišče. Pritrjen je bil v skladišču z vijaki, ki so jih tatovi odvlili in ga sneli. Vreden je bil približno 76.000 dinarjev.

Dvanajstletni Erih Domine iz Novega naselja pri Ptuj je 10. t. m. hotel doma v kleti razgati mino težkega inometalca; v mini je bil še detonator. Mina je eksplodirala in Domine hudo ranila po glavi, prsih in mu odrgala levo roko. Otok je umrl. Komisija je v kleti našla še dve mini, ki sta pa bili brez detonatorja. Domine je hotel mine pripraviti, da bi jih vrgele v ogenj, ko bi kurili kres.

Podobna nesreča z bombo se je zgodila v Sukovici pri Laškem v celjskem okraju. Peter Bezgovšek, star 41 let, je čistil travnik, udaril s stordjem ob bombo, ki je eksplodirala in ga na mestu ubila.